

ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Νέα Παιδαγωγική-Σχολική Πράξη

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΣΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ

1. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΖΟΡΜΠΑ : Χάρης Πάτσης τὸ «Πρῶτον Χρυσοῦν Μετάλλιο Παιδείας»	Σελ.
1-7
2. «ΦΩΝΗ ΠΡΕΒΕΖΗΣ»: Ρεπορτάζ ἀπὸ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Β! Δημοτ. Σχολείου Θεσπρωτικοῦ . . .	8-10
3. Ἡ προσφώνηση τοῦ Δωρητοῦ κ. Χάρη Πάτση	11-12
4. Ἡ ὁμιλία τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Γ. Παπανδρέου	12-13
5. Ἡ προσφώνηση τοῦ κ. Δ)τοῦ τοῦ Σχολείου . .	14-18
6. Π. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ὁ ἐκπαιδευτικὸς καὶ πνευματικὸς κόσμος τῆς Χώρας μας ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ πολυσχιδὲς ἔργον τοῦ ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ	19-32
I. Ἀπὸ τὴν πατριωτικὴ καὶ φιλεκπαιδευτικὴ δράση του	19-21
II. Ἀπὸ τὴν παιδαγωγικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ δράση του	22-26
III. Ἀπὸ τὸ συγγραφικὸ καὶ ἐκδοτικὸ ἔργο του	27-30
IV. Συγγράμματα καὶ δημοσιεύματα τοῦ ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ	31-32

Β' Περίοδος — Ἔτος 14ον — Τεύχος 170
ΑΘΗΝΑΙ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1964

Ἀπὸ τὴν ἐκθεσὶ τῆς «Ἐγκυκλοπαιδείας Χάρη Πάτση» στὸ Ζάππειο Μέγαρο τὰ περασμέ-
να Χριστούγεννα.

Τὸ μνημειῶδες ἔργον τοῦ Χάρη Πάτση: «Μεγάλη Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» (τόμοι 28) τοῦ ὁποίου ἡ ἔκδοσις μόλις ὀλοκληρώθηκε. Πεντακόσιοι παιδαγωγοί, λογοτέχνες καὶ ἐπιστήμονες συνεργάστηκαν στὴ σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν τῆς Μ.Ε.Ν., τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ ἔργου πού τιμᾷ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Παιδείαν. Ὁλόκληρο τὸ ἔργο εἶναι συντεταγμένο στὴ ζωντανὴ Δημοτικὴ Γλῶσσα. Ἀπαραίτητο βοήθημα γιὰ κάθε παιδί, γιὰ κάθε σπίτι, γιὰ κάθε οἰκογένεια.

Ἐτιμῆθη μετὰ τὸ «Πρῶτον Χρυσοῦν Μετάλλιον Παιδείας» ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ *

Ο ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΣΗΣ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΜΑΣ

ὑπὸ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΖΟΡΜΠΑ
Φιλολόγου—Τμηματάρχου Ὑπουργείου Παιδείας

Πολὺ συγκινητικὴ ἦταν ἡ τελετὴ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Β' Δημοτικοῦ Σχολείου Θεσπρωτικοῦ — Πρεβέζης — ΔΩΡΕΑ τοῦ γνωστοῦ Ἡπειρώτου παιδαγωγοῦ, συγγραφέως καὶ ἐκδότου κ. ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ. Ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γ. Παπανδρέου, ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Λ. Ἀκρίτας, πολλοὶ ὑπουργοί, ἐκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν καὶ ἀντιπροσωπεῖες τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς χώρας μας, ἄνθρωποι τῶν γράμμάτων, Ἀκαδημαϊκοί, Ἐκπαιδευτικοὶ Σύμβουλοι, καὶ πλῆθος λαοῦ, παρευρέθησαν στὴν ὥραία καὶ σεμνὴ αὐτὴ τελετὴ, πού ἔλαβε χώραν στὴ γενέτειρα τοῦ δωρητοῦ κομῶπολι Θεσπρωτικῶν Πρεβέζης, στίς 8 Νοεμβρίου 1964.

Ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γ. Παπανδρέου, μετὰ τὴν εὐκαιρίαν αὐτήν, ἀπένειμε στὸν κ. Πάτση τὸ «Πρῶτον Χρυσοῦν Μετάλλιον Παιδείας», γιὰ νὰ τιμῇ, μετὰ τὸν ἐπίσημο αὐτὸ τρόπο, τὸν ἐξοχο παιδαγωγὸ καὶ μεγάλο πατριώτη, νὰ ἐξάρῃ τὴ γενναία χειρονομία του πρὸς τὴν γενέτειρά του καὶ γιὰ νὰ τὴν προβάλλῃ, στὸ Πανελλήνιο, ὡς ἓνα παράδειγμα πρὸς μίμηση.

Τὸ γεγονός αὐτὸ γεμίζει χαρὰ καὶ ὑπερηφάνειαν ὅλους τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς καὶ προπάντων ἐμᾶς τοὺς Ἡπειρώτες. Γιατὶ στὸ πρόσωπο τοῦ κ. Πάτση ἐτιμῆθη ὀλόκληρος ὁ ἐκπαιδευτικὸς κλάδος—ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχεται ὁ δωρητής—ἀλλὰ καὶ ἡ εὐάνδρος Ἡπειρος, ἡ πατρίδα τῶν Μεγάλων Ἑθνικῶν Εὐεργετῶν. Καὶ εἶναι εὐτυχὴς σύμπτωση πού ὁ θεσμὸς τοῦ «Χρυσοῦ Μεταλλίου Παιδείας» ἀρχίζει νὰ ἐγκαινιάζεται ἀπὸ τὴν Ἡπειρο, πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι ἡ ἡπειρωτικὴ παράδοσις συνεχίζεται καὶ ξαναζωντανεύει.

Ἐνα μεγάλο εὖγε, βγαίνει ἀπὸ τὴν ψυχὴ ὅλων μας καὶ ἀπευθύνεται στὸ Χάρη Πάτση, στὸ φτωχὸ ἀγροτόπουλο τοῦ Θεσπρωτικοῦ Πρεβέζης, πού, ἀφοῦ πάλεψε τόσο σκληρὰ καὶ ἐπίμονα, μ' ὅλες τὶς ἀντιξοότητες τῆς ζωῆς, κατάρθωσε—πολὺ νέος ἀκόμη—νὰ ἀνέλθῃ ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ἱεραρχίας καὶ νὰ φτάσῃ στὸ σημεῖο νὰ ἰδῇ πραγματοποιούμενα ὅλα τὰ ὄνειρά του.

Ὁ Χάρης Πάτσης ἀγωνίστηκε καὶ ὑπέφερε πολλὰ στὴ ζωὴ του. Μὰ ποτὲ δὲν τοῦ ἔλειψε ἡ πίστις στὰ μεγάλα ἰδανικά. Μικρὸ παιδί, τὸν θυμοῦμαι, νὰ «τινάξῃ» τὶς καρδιὲς τοῦ χωριοῦ μας γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ ἀπαραίτητα χρήματα γιὰ τὶς σπουδὲς του στὸ Διδασκαλεῖο Ἰωάννινων. Ἀργότερα τὸν βλέπουμε «ἰδιωτικὸν» δάσκαλο σὲ μιὰ βλάχικη καλύβα, νὰ δασκαλεῖ τὰ ξυπνὰ βλαχοπούλα. Ἀμέσως κατόπιν, κάνει τὴ στρατιωτικὴν του θητεία. Μαθητὴς στὴ Σχολὴ Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν Κερκύρας διακρίνεται γιὰ τὴν ἐπίδοσίν του. Παράλληλα ὁμως—καθὼς διηγοῦνται οἱ συμμαθηταί του—μαζὶ μετὰ τοὺς στρατιωτικοὺς «κανονισμοὺς» οἱ ἐντεταλμένοι ἀξιωματικοὶ ὑπηρεσίας ἀνακάλυπταν, καθημερινά, στὰ συρτάρια τῶν θρανίων τῆς Σχολῆς καὶ τὰ παιδαγωγικὰ συγγράμματα πού μετὰ δῖψα μελετοῦσε

* Ρεπορτάζ ἀπὸ τὰ ἐγκαινία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Θεσπρωτικοῦ καὶ τὴν ἀπονομὴν τοῦ «Μεταλλίου Παιδείας» στὸν κ. Χάρη Πάτση ἀπὸ τὸ τεύχος δεκτ. 8 κ.ε.

ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ

ΗΜΕΡΟΜ.

ΑΡΙΘ.

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κ. Κουδίδου

20-7-90

44436

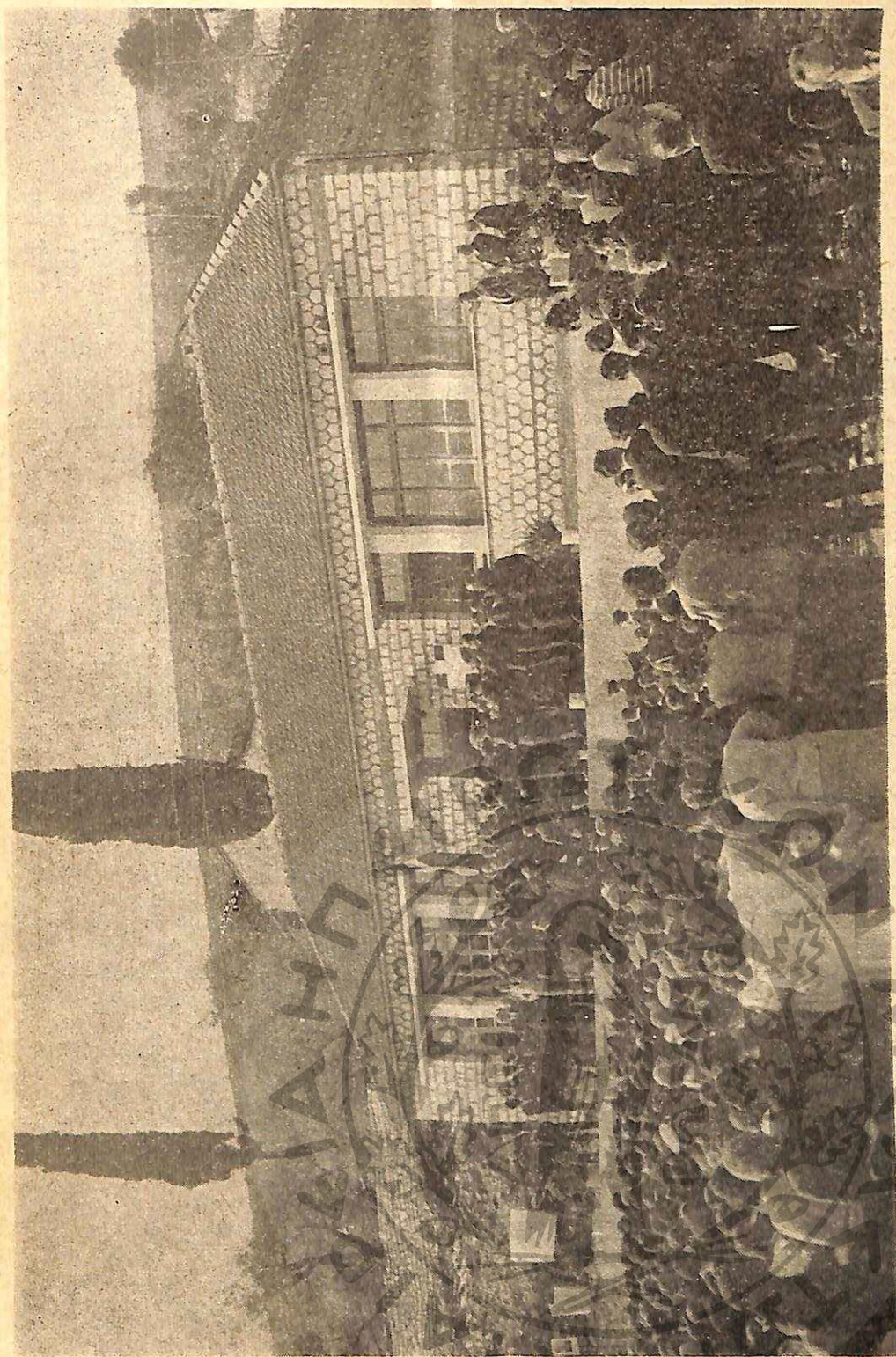
ο μέλλον παιδαγωγός. Ήφεδρος πιά, άνθροπολογαγός, τοποθετημένος στο 22ο Σύνταγμα Πεζικού Αρχιπελάγους, ο Χ. Πάτσης, κυριαρχείται από τις ίδιες άνησυχίες. Παράλληλα με τη στρατιωτική ύπηρεσία του, φροντίζει να βρίσκει τον απαιτούμενο χρόνο να δίνει διαλέξεις σε συγκεντρώσεις εκπαιδευτικών, στην Παιδαγωγική Ακαδημία Μυτιλήνης και να διδάσκει «έρασιτεχνικά» σε διάφορα σχολεία. Έτσι κρατούσε έπαφή με την έπιστήμη του.

Το 1935 διορίζεται κρατικός δάσκαλος στο Παλαιοχώρι — Μπότσαρη Ίωαννίνων (μονοθέσιο σχολείο) Το 1936 κυκλοφορεί το πρώτο βιβλίο του: «Η πρώτη άνάγνωση και γραφή με την Ίδεοπτική μέθοδο Decroly». Το 1937 το δεύτερο βιβλίο του: «τά κέντρα ενδιαφέροντος και ή συγκεντρωτική Διδασκαλία στην πράξη». Συγχρόνως συνταράζει το πανελλήνιο με τη ρωμαλαία και πρωτότυπη παιδαγωγική άρθρογραφία του στα «Έκπαιδευτικά Χρονικά» του Μπρούστα και στην Παιδαγωγική» των Βλέσσα — Σωτηρίου. Άλησμόνητη θά μένη στη μνήμη των Έλλήνων εκπαιδευτικών ή έπιστημονική διαμάχη μεταξύ του Χάρη Πάτση και του αείμνηστου πολυγραφώτατου παιδαγωγού Δημοσθένη Άνδρεάδη. Νικητής σ' αυτή την έπιστημονική κονταρομαχία ο νεαρός Χάρης Πάτσης ! Δυο χρόνια δάσκαλος, αυτός, και το όνομά του γίνεται το επίκεντρο των μεγαλύτερων συζητήσεων ανάμεσα στον κύκλο των έλλήνων εκπαιδευτικών. Σε άλλεπάλληλα παιδαγωγικά συνέδρια συζητούνται και αναλύονται οί μεταρρυθμιστικές προτάσεις και οί νέες επαναστατικές μέθοδοι διδασκαλίας που λανσάρει, με τα βιβλία και τη ρωμαλαία άρθρογραφία του, ο «νεαρός Βενιαμίν των Δασκάλων», όπως είχε αποκαλέσει τότε, τον Χ. Πάτση ο Διευθυντής του «Έκπαιδευτικού Τύπου» Ί. Τσιτσιπάνης. Γενικοί Έπιθεωρηταί και Έπιθεωρηταί Σχολείων τον καλούν να τιμήσει τα παιδαγωγικά τους συνέδρια και να αναπτύξει, στις γενικές συγκεντρώσεις των εκπαιδευτικών, τις μεθοδικές του καινοτομίες. Συγχρόνως, με πρωτοβουλία του άνεγείρεται, μέσα σε λίγους μήνες, και ένα συγχρονισμένο Διδακτήριο στον Έμμανουήλ Παππά (Δοβίστα) Σερρών. Το Έπουργείο Παιδείας του άπονέμει το ΓΕΡΑΣ μετά τιμητικής διακρίσεως για την «έξαιρετικώς ευδόκιμον» ύπηρεσία του.

Το 1939, συμπληρώνοντας 3 μόνο χρόνια δημόσιας ύπηρεσίας, ο Χάρης Πάτσης, άριστεύει στο διαγωνισμό της Πανεπιστημιακής Μετεκπαιδύσεως, άνάμεσα σε 600 συνυποψηφίους του. Το 1940 διακόπτει τις σπουδές του και φεύγει για το Άλβανικό μέτωπο. Δίνει και εκεί το παρόν του, επί κεφαλής διμοιρίας του 6 λόχου, του Ι τάγματος, του 40ου Συντάγματος Ευζώνων. Μετά την κατάρρευση του μετώπου συνεχίζει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο, τις όποιες — λόγω της κατοχής — ολοκλήρωσε το 1945 - 1946. Κατά το διάστημα της κατοχής μετέχει στην καθολική αντίσταση του έθνους μας, χωρίς όμως να έγκαταλείψει τη Διεύθυνση του Σχολείου του (4ον Ίωαννίνων).

Κατά τη διάρκεια της φοιτήσεώς του στο Πανεπιστήμιο Άθηνων (1939 - 40 και 1945 - 46), βλέπουμε το Χάρη Πάτση, με γοργά βήματα, να κατακτά και τα τελευταία όχυρά της Έπιστήμης του Παιδιού. Όλοκληρώνει την εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας στο Γαλλικό Ίνστιτούτο Άθηνων. Παρακολουθεί τη διεθνή παιδαγωγική βιβλιογραφία. Μεταφράζει την περίφημη «Ψυχολογία του Παιδιού» του Ε. Clapartede. Δίνει διαλέξεις στο Ίστορικό Φροντιστήριο του Πανεπιστημίου Άθηνων, στον Παρνασσό, σε συγκεντρώσεις Συλλόγων Γονέων.

Κατά την περίοδο των σπουδών του στην Άθήνα γνωρίζεται με τους άνώτερους πνευματικούς κύκλους της πρωτεύουσας. Το όνομά του καθιερώνεται γενικότερα. Όλα τα περιοδικά ζητούν τη συνεργασία του. Οί μεγάλοι εκδότες ζητούν να λάβουν την έκδοση των βιβλίων του. Καινούργιοι όρίζοντες άνοίγονται μπροστά στο νεαρό μας παιδαγωγό. Άριστοϋχος πιά (πτυχιούχος) της Πανεπιστημιακής μετεκπαιδύσεως, γεμάτος όνειρα και σφρίγος για δημιουργία, βλέπει ξαφνικά να άνοίγονται μπροστά του τεράστιες δυνατότητες για άξιοποίηση του πνευματι-

Ο Πρωθυπουργός κ. Γ. Παπανδρέου έγκαινιάζει το Διδακτήριο Β' Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης.—Δωρεά του κ. Χάρη Πάτση.

κού δυναμικού του: από το ένα μέρος μιὰ λαμπρή παιδαγωγική καριέρα (‘Επιθεωρητής — Γεν. ‘Επιθεωρητής κλπ.). Από το άλλο μέρος μιὰ γενικότερη και πανελλήνια προβολή μέσα στον κύκλο των πνευματικών ανθρώπων της χώρας μας. Διστάζει για μιὰ στιγμή. Τον βλέπουμε νὰ ξαναγυρίζει στις γνώριμες του σχολικές τάξεις, για λίγα χρόνια στο εξαθέσιο Δημοτ. Σχολείο Θεσπρωτικού, Διευθυντής στο 4ο ‘Ελισαβέτιο ‘Ιωαννίνων (Κουραμπά)), Διευθυντής εξαθεσίου Σχολείου Ν. Σουλίου, και εξαθεσίου ‘Εμμανουήλ Παπᾶ Σερρών. ‘Επιστράτευση τὸ 1947. ‘Αποστράτευση τὸ 1950. Στὸ χρονικὸ διάστημα τῆς ἐπιστρατεύσεώς του καὶ μέσα στις δύσκολες συνθήκες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, στιγμή δὲν ἀφήνει ἀνεκμετάλλευτη. Τὴν ὥρα ποὺ οἱ συνάδελφοί του ἀναπαύονται, αὐτὸς καταγίνεται μετὴν ἀδιάκοπη μελέτη. Γράφει, μεταφράζει, ταχυδρομεῖ τις ἐργασίες του, γεμίζει τὸν ἐκπαιδευτικὸ τύπο μετὰ ἀλλεπάλληλα δημοσιεύματά του. Ταυτόχρονα γράφει βιβλία για παιδιά, σχολικά, παιδαγωγικά, συντάσσει γεωγραφικοὺς χάρτες. Κατὰ τὴν τελευταία περίοδο τῆς στρατιωτικῆς του ὑπηρεσίας τὸν βλέπουμε για λίγο ἀποσπασμένον μετὴ τῆς στρατιωτικῆς του στολῆς (ποῦ ἄλλοι;) ὡς πρόσθετο Διευθυντὴ στοῦ εξαθέσιου Σχολείου Πυργετοῦ Λαρίσης, ὅπου ἦταν ἡ ἔδρα τῆς μονάδας του. Καὶ μιὰ ὥραια ἡμέρα τοῦ Γενάρη τοῦ 1950 ἀποστρατεύεται καὶ καταφθάνει στὴν Ἀθήνα, κουβαλώντας πολλὰς βαλίτσες μετὴ χειρόγραφα, γεμάτος ὄνειρα, ὄρεξη καὶ σχέδια για δράση!

Τὸ ἔτος 1950 στάθηκε τὸ πιὸ κρίσιμο καὶ ἀποφασιστικὸ για τὸν τιμώμενο σήμερα παιδαγωγό μας. ‘Εχει συμπληρώσει 13 χρόνια δημόσιας ὑπηρεσίας. Εἶναι ὄριμος πιά νὰ διαλέξῃ τὸ δρόμο ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ. Τῇ «σφραγίδα τῆς δωρεᾶς», τὴν ἔχει ἀπὸ μικρὸ παιδί. ‘Οποιον δρόμο κι ἂν ἀκολουθήσῃ θὰ πετύχῃ. Φίλοι του τοῦ συνιστοῦν νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὑπαλληλική καριέρα καὶ νὰ ἀναδειχθῇ στὴν ἀνώτατη ἱεραρχία τῆς ‘Εκπαιδεύσεως. Τὸ θέλει κι αὐτός! Μὰ διστάζει! Τὸ γενικότερο κλίμα τῆς ἐποχῆς δείχνει πὺς δὲν σηκώνει μεταρρυθμίσεις στὴν παιδεία σὰν αὐτὲς ποὺ ὀνειρεύεται καὶ προπαγανδίζει ὁ Χάρης Πάσης. Τὸ πρόγραμμα τοῦ 1913 στέκει στρεϊδοκολλημένο στὴ θέση του καὶ δὲν πρόκειται σύντομα νὰ ἀλλάξῃ! Οἱ δυνάμεις τῆς συντηρήσεως ἀρχίζουν νὰ κυριαχοῦν. ‘Η δημοτικὴ γλῶσσα, ἡ μεγάλη ἀδυναμία τοῦ Χάρη Πάσης —στὴν ὁποία ἔχει γράψῃ ὅλα του τὰ βιβλία— ἀρχίζει νὰ δέχεται ἐπιθέσεις καὶ νὰ παραχωρῇ ἔδαφος στὴν ἀνιστόρητη καθαρεύουσα. Ποιὰ καριέρα θὰ κάνῃ, τότε, ὁ Χάρης Πάσης, παραμένοντας ἕνα ἀπλὸ πιόνι μέσα στὴ φουρτουνιασμένη θάλασσα τῆς ἐπίσημης παιδείας; Δὲν βλέπει φῶς στὸν ὁρίζοντα! ‘Υπάρχει ὅμως καὶ ἄλλος δρόμος νὰ φτάσῃ στὸ σκοπὸ του. ‘Ο ἐλεύθερος στίβος ποὺ μπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ κάθε τίμιος ἀγωνιστὴς τοῦ πνεύματος. Σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ὅλοι βολεύονται, τρυπῶνουν στὶς δημόσιες πηγεῖς καὶ καταλαμβάνουν ἄνετα διάφορα «ἀξιώματα», σὲ μιὰ ἐποχὴ, ποὺ καὶ ὁ τιμώμενος σήμερα παιδαγωγὸς μας μποροῦσε νὰ ἐπωφεληθῇ, κάνοντας τις ἀπαραίτητες παραχωρήσεις στὶς παιδαγωγικὲς του ιδέες, αὐτὸς ὑποβάλλει τὴν παραίτησή του ἀπὸ τὴν δημόσια ὑπηρεσία (Σεπτέμβριος 1950) καὶ ρίχνεται στὸ μεγάλο ἀγῶνα —μέσα στὸν ἐλεύθερο στίβο— για τὴν κατάκτηση τῆς ζωῆς καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὁνείρων του. Εἶναι ὄριμος πιά συγγραφέας, πανέτοιμος νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ λαὸ καὶ τὴν παιδεία ἀπὸ τὴν καινούργια του ἐλεύθερη σκοπιά. Οἱ ἐκδότες ζητοῦν ἐπίμονα νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐκδοση τῶν βιβλίων του. Εἶναι ἡ ἐποχὴ ποὺ ὁ ἐκπαιδευτικὸς δημοτικισμὸς —παρὰ τὸν ἐπίσημο παραμερισμὸ του— προσπαθεῖ νὰ ξανακερδίσῃ τὸ ἔδαφος ποὺ τοῦ ἀνήκει: μέσα ἀπὸ τὰ σχολικά καὶ παιδικὰ βιβλία, τὴν πνευματικὴ τροφὴ τῶν παιδιῶν. Κι ὁ Χ. Πάσης, ὅπως εἴπαμε, εἶναι φανατικὸς δημοτικιστὴς. Παραδίδει τὰ χειρόγραφα του στοὺς ἐκδοτικοὺς οἴκους ‘Αλικιώτῃ καὶ Δημητράκου. Σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα σ α ρ α ν τ α καὶ πλέον βιβλία του κυκλοφοροῦν σ’ ὁλόκληρὴ τὴν χώρα! ‘Η γόνιμη ἐργασία τοῦ Χάρη Πάσης δὲν πῆγε χαμένη! Μονομιάς τὰ βιβλία του ξαπλώθηκαν καὶ κατέκτησαν τὸ μαθητό-

κοσμο, τὴ νεολαία, τὴν Ἑλλάδα! Σὲ ὅλους τοὺς διαγωνισμοὺς τὰ βιβλία τοῦ Χάρη Πάσης ἐγκρίνονται καὶ ἐπαινοῦνται. Τὰ παιδαγωγικά του, ἐπίσης, συγγράμματα διαδέχονται τὸ ἕνα τὸ ἄλλο. Πάνω ἀπὸ 25 τέτοια βιβλία ἐκυκλοφόρησε κατὰ τὴν δεκαετία 1950 - 1960. Γεμάτα ζωντάνια, νέες ιδέες. ‘Ορόσημα στὴν παιδαγωγικὴ βιβλιογραφία μας. Κι ὅλα —πρωτότυπα καὶ μεταφρασμένα— μετὰ κατεύθυνση τὴν ἐκπαιδευτικὴν μεταρρύθμιση, ποὺ τότε ἀκόμη, ἦταν ἕνα ὥραιο καὶ ἀπραγματοποίητο ὄνειρο!

‘Ετσι ὁ Χάρης Πάσης —καὶ μετὰ τὴν παραίτησή του ἀπὸ τὴν δημόσια ὑπηρεσία— δὲν παύει, ὡς συγγραφέας, νὰ ὑπηρετῇ τὴν παιδεία, πολὺ ἀποτελεσματικότερα τώρα, ἀπ’ ὅσο ὅταν θὰ ἦταν κλεισμένος μέσα στοὺς 4 τοίχους ἑνὸς σχολείου ἢ σ’ ἕνα ὑπερφορτωμένο ἀπὸ γραφειοκρατικὴ ἀπασχόληση Γραφεῖο ‘Επιθεωρήσεως κάποιας ἐκπαιδευτικῆς περιφέρειας τοῦ Κράτους. ‘Εκδίδει τὴν μηνιαία παιδαγωγικὴ ἐπιθεώρηση «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ» (ποὺ σήμερα συμπληρώνει 15 ἐτὴ συνεχῆ ἐκδοτικὴ ζωὴ). Συνεργάτες του οἱ προοδευτικότεροι παιδαγωγοὶ τοῦ τόπου μας, ὅλοι τοὺς ὁπαδοὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Οἱ φίλοι του ‘Επιθεωρηταὶ τῶν σχολείων, βλέπουμε νὰ τὸν καλοῦν συχνὰ νὰ παρευρεθῇ στὰ παιδαγωγικά τους συνέδρια για νὰ τοὺς ὑποβοηθήσῃ στὸ δύσκολο ἔργο τους. Πολλὰς εἶναι οἱ παιδαγωγικὲς ὁμιλίες καὶ διαλέξεις ποὺ ἔδωσε ὁ Χάρης Πάσης σὲ γενικὲς παιδαγωγικὲς συγκεντρώσεις στὴν χώρα μας. Κατὰ σειρὰν θὰ ἀναφέρουμε τις κυριώτερες: Πρέβεζα, Σέρρες, Σιδηρόκαστρο, Νιγρίτα, Δράμα, ‘Ιωάννινα, Ρόδο, ‘Ηράκλειο Κρήτης, Χίο, Μυτιλήνη, Τρίκαλα, Καλαμπάκα, Κομοτινὴ, Λάρισα, Πτολεμαῖδα, Βόλο, Καβάλα, Κατερίνη, Πολύγυρο Χαλκιδικῆς, Κοζάνη, Κιλκίς, Λειβαδιά, Γρεβενά, Θήβα, Φάρσαλα, ‘Ελασσόνα, Σιάτιστα. Καὶ πολλὰς ἄλλες ἔχουν δοθῇ σὲ μικρότερες, τοπικὲς παιδαγωγικὲς συγκεντρώσεις. Διαλέξεις, ἐπίσης, ἔχει δώσει καὶ στὶς Παιδαγωγικὲς ‘Ακαδημίες τοῦ ‘Ηρακλείου Κρήτης, τῆς Μυτιλήνης, τῶν ‘Ιωαννίνων, στὸ ‘Ιεροδιδασκαλεῖο Βελλᾶς. ‘Εκατοντάδες εἶναι καὶ οἱ μελέτες καὶ πραγματεῖες τοῦ Χάρη Πάσης ποὺ ἔχουν δημοσιευθῇ στὰ διάφορα παιδαγωγικά περιοδικὰ καὶ στὸ δικό του «Νέο Σχολεῖο». ‘Ολόκληρο τεῦχος θὰ χρειαζόταν ἀπλῶς για νὰ ἀραδιάσῃ κανεὶς τοὺς τίτλους των. Κύρια θέματα τῶν ὁμιλιῶν καὶ τῶν μελετῶν του εἶναι τὰ βασικά καὶ μεγάλα —ἅλuta ἀκόμη, μὰ ἐπείγοντα— προβλήματα τῆς παιδείας μας:

- 1) ‘Η Μεταρρύθμιση τῆς Παιδείας μας (γενικὰ καὶ ἐιδικά).
- 2) ‘Η μεταρρύθμιση τοῦ Προγράμματος τῆς Στοιχειώδους ‘Εκπαιδεύσεως.
- 3) ‘Η ἀνάγκη για τὴν γενίκευση τῆς προσχολικῆς παιδείας στὴν χώρα μας.
- 4) ‘Η εἰσαγωγή τῆς Μαθητικῆς Αὐτοδιοικήσεως, ὡς βασικὸς θεσμὸς στὰ σχολεῖα μας.
- 5) ‘Η Νέα Παιδαγωγικὴ —οἱ σκοποὶ τῆς— καὶ οἱ πραγματοποιήσεις τῆς σ’ ὁλόκληρο τὸν κόσμον.
- 6) ‘Η Εἰσαγωγή τῆς ‘Ενιαίας Συγκεντρωτικῆς Διδασκαλίας σ’ ὅλες τις τάξεις τῶν Σχολείων τῆς Στοιχειώδους ‘Εκπαιδεύσεως.
- 7) Εἰσαγωγή τῆς ‘Ολικῆς (Ίδεοπτικῆς) Μεθόδου στὴ διδασκαλία τῆς α’ ἀναγνώσεως —γραφῆς— ἀριθμήσεως.
- 8) ‘Η Νέα Διδακτικὴ καὶ οἱ κατακτήσεις τῆς.
- 9) ‘Η Δημοτικὴ γλῶσσα βάση καὶ στηρίγμα στὴ μορφωτικὴ μας προσπάθεια.
- 10) Κέντρα πολιτισμοῦ στὴν ὑπαίθρο για τὴν γενικότερη ἀνοδο τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ μας.

Πρωτοπόρος ἀγωνιστὴς σ’ αὐτὴ τὴν μεγαλειώδη μεταρρυθμιστικὴ προσπάθεια μάχεται ἥρωικά ὁ Χάρης Πάσης, μετὰ πίστη καὶ φανατισμὸ, στὶς πρώτες γραμμὲς τοῦ ἀγῶνα για τὴν ἐπικράτηση τῶν ἀρχῶν τῆς Νέας ‘Αγωγῆς, για τὴν ἀποτελεσματικότερη διαπαιδαγώγηση καὶ μόρφωση τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας μετὰ τὴν ζωντανὴν δημοτικὴν γλῶσσα, για τὴν ἀνύψωση τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Στὸ ἴδιο χαράκωμα συμπολεμοῦν καὶ ἄλλοι πολλοὶ διαλεχτοὶ

ἀγωνισταί: προοδευτικοί παιδαγωγοί, εκπαιδευτικοί σύμβουλοι, Διευθύνται Διδασκαλείων καὶ Ἀκαδημιῶν, Ἐπιθεωρηταὶ Σχολείων, καθηγηταὶ καὶ δάσκαλοι. Κι' ἀνάμεσά τους, πρῶτος ἀνάμεσα στοὺς πρῶτους, τολμηρός, θαρραλέος, προβάλλει ὁ Χάρης Πάτσης, τὸ φτωχὸ ἡπειρωτόπουλο, μὲ τὴ «σφραγίδα τῆς δωρεᾶς», στὸ μέτωπό του. Κι' ὅταν βλέπη ὅτι, γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ μεγάλου σκοποῦ δὲν ἀρκοῦν μόνο τὰ σχολικὰ βιβλία, τὰ ἄρθρα καὶ οἱ μελέτες, ἀποφασίζει νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν κατάστασιν μὲ ριζικώτερο τρόπο. Καὶ τὴν ἐποχὴ πού τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας (μετὰ τὸ 1955) ἀπεφάσισε, ἐντελῶς ἀδικαιολόγητα, νὰ διώξῃ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὰ σχολικὰ βιβλία, ὁ Χάρης Πάτσης (κλειδώνοντας προσωρινὰ τὶς ἀποθήκες τοῦ μὲ τὰ σχολικὰ τοῦ βιβλίου — πού ἦταν ὅλα γραμμένα στὴ δημοτικὴ — καὶ ἀντιμετωπίζοντας ἄφοβα τὴν ὀριστικὴν τοῦ οικονομικῆς καταστροφῆς), ἔμπαζε θριαμβευτικὰ τὴ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ μας στὸ μνημειώδες ἔργον τοῦ «Μεγάλῃ Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων». Εἴκοσι ὀκτὼ (28) ὁλόκληρους τόμους διέθετε ὁ Χάρης Πάτσης γιὰ τὴ μόρφωσιν τῆς ἑλληνικῆς νεότητος μὲ μέσον ἡ ζωντανὴ μας γλῶσσα. Ἀληθινὸ μνημεῖο τῆς Δημοτικῆς. Κι' ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἀπὸ παιδαγωγὸς καὶ συγγραφέας ἔγινε καὶ μεγαλοεκδότης. Ἀκολούθησαν οἱ πολύτομες ἐκδόσεις τῶν «ΑΠΑΝΤΩΝ» τοῦ Κ. Παπαρρηγοπούλου, τοῦ Σπ. Τρικούπη, τοῦ Γιάννη Ψυχάρη καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλες πού ἔχουν προγραμματισθῇ γιὰ τὸ μέλλον.

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκδότης ὁ τιμώμενος σήμερα παιδαγωγός, δὲν περιορίστηκε στὰ συνηθισμένα πλαίσια. Δὲν ἐγκατέλειπε τὰ ἰδανικά του γιὰ νὰ γίνῃ ἔμπορος βιβλίων!

«Ὀνειρό μου — γράφει σὲ μιὰ ἐγκύκλιό του πρὸς τοὺς εκπαιδευτικοὺς λειτουργούς — εἶναι νὰ ἰδῶ τὴν Ἑλλάδα μας ἕνα ἀπέραντο περιβόλι μέσα στὸ ὅποιο τὰ Ἑλληνόπουλα νὰ μποροῦν νὰ ἀπολαμβάνουν τὸ ζωογόνο ἥλιο τῆς Νέας Ἀγωγῆς καὶ νὰ χαίρωνται τὴν νιότη τους μ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ δῶρα τῆς συγχρονισμένης παιδείας. Ὀνειρο, ἀλλὰ καὶ ἀπόφασί μου εἶναι, ὅλα τὰ κέρδη πού τυχόν θὰ πραγματοποιήσῃ ἡ ἐκδοτικὴ μου Ἐπιχείρησις νὰ διατεθοῦν γιὰ νὰ χτιστοῦν Δέκα (10) Ἀγροτικὰ Σχολεῖα στὶς ἀκριτικὰς περιοχὰς τῆς χώρας μας καὶ ἕνα Παιδαγωγικὸ Μουσεῖο στὴν Ἀθήνα! Θάρρη ἡ στιγμή πού θὰ δώσω τὸν ἐπίσημο ἀπολογισμό τῶν πεπραγμένων μου!».

Κι ἀλήθεια, δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς πού, ὁ κατατρεγμένος δημοτικιστὴς παιδαγωγός, συγγραφέας καὶ ἐκδότης Χάρης Πάτσης, μᾶς ἐχάρισε τὴν πρώτη μεγάλη δωρεά του: Ἐνα καλλιμάρμαρο Διδακτῆριον σὲ μιὰ ἀκριτικὴν περιοχὴ τῆς Ἑλλάδας μας, στὴ γενέτειρά του Θεσπρωτικὸν τῆς Ἡπείρου. Σὰν καλὸς πατριώτης ἄρχισε νὰ πραγματοποιεῖ τὸ σχέδιό του ἀπὸ τὸ δικό του χωριό, ἀπὸ τὴν γενέτειρά του. Ταυτόχρονα, γιὰ νὰ διαλάβῃ, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, ἡ πεσταλότσεια μορφή του, διέθεσε καὶ τὴν πατρικὴν του περιουσίαν — τὴ μόνη ἄλλωστε — (ἕνα οἰκόπεδο 7 στρεμμάτων σὲ κατάλληλη θέσιν) γιὰ νὰ χτισθῇ καὶ Γυμνάσιον!

Αὐτὸς εἶναι ὁ τιμώμενος σήμερα παιδαγωγός: Ἰδεολόγος, ἀνθρωπιστής, ἀλτρουιστής, ἀγωνιστής, φλογερὸς πατριώτης, ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα γιὰ τοὺς συνανθρώπους του. Κατὰ τὴ γνώμη μου, ὁ Χάρης Πάτσης ἐνσαρκώνει τὸν τύπον τοῦ πολίτη, πού πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς.

Αὐτὴν τὴν προσωπικότητα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῆς χώρας μας ἐτίμησε μὲ τὸ «Πρῶτον Χρυσὸν Μετάλλιον Παιδείας» ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, κ. Γ. Παπανδρέου, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἐγκαίνιων τοῦ Διδακτηρίου Θεσπρωτικοῦ.

Εὐχόμεθα ὅπως καὶ ἄλλοι παρόμοιοι ἀστέρες — σὰν τὸν Χάρη Πάτση — ἀναφανοῦν στὸ στερέωμα τῆς χώρας μας καὶ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά του. Ὡς

ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΣΗΣ
Τὸ «Πρῶτον Χρυσὸν Μετάλλιον Παιδείας»

πρὸς τὸν ἴδιον δὲν ἔχομε καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι θὰ ἰδῇ πραγματοποιούμενα ὅλα τὰ ὄνειρά του!

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΖΟΡΜΠΑΣ
Φιλολόγος — Τμηματάρχης Ὑπουργείου Παιδείας

Ἐνώπιον χιλιάδων λαοῦ ἔγιναν

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀπένειμε στὸν κ. Χάρη Πάτση
τὸ «Πρῶτον Χρυσοῦν Μετάλλιο Παιδείας»

Ἱστορικὲς στιγμὲς ἔζησε ὁ πληθυσμὸς τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης κατὰ τὴν πρόσφατη ἐπίσκεψιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Γ. Παπανδρέου στὴν Ἠπειρο καὶ ἰδιαίτερα στὴν Πρέβεζα καὶ στὸ Θεσπρωτικόν. Στὴν Πρέβεζα ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἔφθασε τὸ Σάββατο 7 τρέχοντος συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς κ.κ. Νόβαν, Μπαλτατζήν, Παπασπύρου, Χούταν, Ζίγδην, Κοκκέβην, Ἀκρίταν, Μυλωνᾶν καὶ ἀπὸ τὰ πολυάριθμα ἄλλα μέλη τῆς ἀκολουθίας του. Θριαμβευτικὴ ἦταν ἡ ὑποδοχὴ ποὺ τοῦ ἐπεφύλαξε ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως Πρεβέζης, ὅταν κατὰ τὴν 9ην πρωϊνὴν, προερχόμενος ἀπὸ τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἀκτίου, ἀπεβιβάσθη ἀπὸ τὸ Φέρρυ-Μπότ στὴν Προκυμαίᾳ τῆς πόλεως. Χιλιάδες παραληροῦντος λαοῦ ἐζητωκραύγαζαν, χειροκροτοῦσαν καὶ ὑποδέχονταν μὲ ἄνθη καὶ δάφνες τὸν κ. Πρωθυπουργὸ κατὰ τὴν διέλευσίν του ἀπὸ τὴν παραλία, μέχρι τὸ Δημαρχεῖο. Ἀπὸ τὸν ἐξώστη τοῦ Δημαρχείου, μέσα σὲ μιὰ ἑορταστικὴ ἀτμόσφαιρα καὶ μὲ κωδωνοκρουσίαις, χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγές, ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐξεφώνησε μνημειώδη καὶ ἱστορικὸν λόγον.

Ἀλλὰ οἱ ἐκδηλώσεις ἐνθουσιασμοῦ, εὐγνωμοσύνης καὶ λατρείας πρὸς τὸν μέγαν ἡγέτην τῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ, πρωθυπουργὸν κ. Γεώργιον Παπανδρέου, δὲν ἐσταμάτησαν καθ' ὅλην τὴ διαδρομὴ μέχρις Ἰωαννίνων. Παντοῦ ὁ πληθυσμὸς μὲ ἀψίδες καὶ πανῶ, μὲ συνθήματα «Καλῶς ὤρισες», «Νὰ μᾶς ζήσης Ἀρχηγέ», «Νὰ μᾶς ζήσης σωτήρα μας», «οἱ ἀγρότες στὸ πλευρό σου», ὑποδέχονταν καὶ ἐχαιρετοῦσαν μὲ ἐνθουσιασμό καὶ ἐγκαρδιότητα τὸν κ. Πρωθυπουργόν. Στὴ Σμυρτούλα, στὸ Μιχαλίτσι, στὸ Λοῦρο, στὴ Στεφάνη, στὴν Πέτρα, στὴ Φιλιπιάδα, στὸν Ἅγιο Γεώργιον, στὸ Κεράσοβο, στὴ Βούλιτσα Παναγιά, στὴν Κλεισούρα παντοῦ ἀπὸ ὅπου περνοῦσε ἡ τεράστια κολόνα ἀπὸ τὰ 100 καὶ παραπάνω αὐτοκίνητα ποὺ συνώδευαν τὸν κ. Πρωθυπουργόν, ὁ λαὸς ἐξεδήλωνε μὲ κάθε τρόπο τὴ χαρὰ, τὴ συγκίνησιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμό του. Ἦταν μιὰ μεγάλη καὶ ἱστορικὴ στιγμὴ γιὰ τὸν τόπον μας. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχε ἐπισκεφθῇ τὸ Νομό μας ὁ Γεώργιος Παπανδρέου. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ μεγάλου ἐθνάρχου Ἐλευθερίου Βενιζέλου, κανένας ἐν ἐνεργείᾳ πρωθυπουργὸς δὲν εἶχε ἐπισκεφθῇ τὴν Πρέβεζα καὶ τὰ χωριά μας. Εὐτυχῶς τώρα τὸ ὄνειρον ἐγίνε πραγματικότητα. Ὁ Γεώργιος Παπανδρέου μᾶς ἐτίμησε, διὰ τῆς παρουσίας του. Ἀκουσε μὲ προσοχὴ τὰ αἰτήματα τοῦ πληθυσμοῦ μας. Οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν ὑπουργοὶ ἤρθαν σὲ ἀπευθείας ἐπαφὴ μὲ τὸ λαόν. Ἐλυσαν ἐπιτοπίως πολλὰ ζητήματα. Ἐκράτησαν σημειώσεις γιὰ νὰ μελετήσουν πολλὰ ἄλλα. Μεγάλον τὸ κέρδος τοῦ λαοῦ ὅταν ἔρχεται σὲ ἄμεση ἐπαφὴ μὲ τοὺς πολιτικούς του ἡγέτες. Αὐτὴ τὴν τακτικὴ ἀκολουθεῖ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Γ. Παπανδρέου. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ λαός μας τοῦ ἔχει ἐμπιστευθῇ τὴν τύχην του.

Ο Κ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΣΤΟ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΝ

Τὴν ἐπομένη ἡμέρα 8ην τρέχοντος, Κυριακὴ, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γ. Παπανδρέου, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὰ Γιάννενα — ὅπου εἶχε ἐγκαινιάσει τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολή — ἐπεσκέφθη τὴ Φιλιπιάδα ὅπου τοῦ ἐγένετο λαμπρὰ ὑποδοχὴ καὶ κατόπιν κατηυθύνθη ὁλοταχὺς πρὸς τὴν κομόπολιν Θεσπρωτικόν τῆς Λάκκας Σουλίου, ὅπου ὁ συνεργάτης καὶ φίλος του πολιτευτὴς Πρεβέζης κ. Χάρης Πάτσης εἶχε προσκαλέσει τὸν κ. Πρωθυπουργόν, γιὰ νὰ ἐγκαινιάσῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθὲν καὶ δωρηθὲν Διδακτήριον τοῦ Β' Δημοτικοῦ Σχολείου. Πρωτοφανὴς ἦταν ἡ ὑποδοχὴ ποὺ ἔγινε στὸ Θεσπρω-

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ στὸ Θεσπρωτικόν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Λουκῆς Ἀκρίτας ἐξηγεῖ στὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως τὰς προσπάθειαις τοῦ κ. Χάρη Πάτση γιὰ τὴν ἐξ ὁλοκλήρου ἐπίλυσιν τῶν Διδακτηριακῶν ἀναγκῶν τῆς γενετῆρας του, ὑπενθυμίζων ὅτι ὁ τιμώμενος εὐεργέτης ἔχει προσφέρει καὶ τὴν πατρικὴν του περιουσίαν γιὰ νὰ ἀνεγερθῇ καὶ Γυμνάσιον στὸ Θεσπρωτικόν. Ἀριστερὰ τοῦ κ. Ἀκρίτα διακρίνεται ὁ κ. Πάτσης.

τικόν. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν νέοι καὶ νεάνιδες ἔρραιναν μὲ ἄνθη τὸν κ. Γ. Παπανδρέου καὶ τοὺς ὑπουργοὺς του. Χιλιάδες λαοὺ ἀπὸ τὸ Θεσπρωτικὸν καὶ τὰ γύρω χωριὰ τῆς Λάκκας — Σουλίου ἐζητωκραύγασαν καὶ ἐχαιρέτησαν τὴν παρουσίαν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ κλιμακίου τῶν Ὑπουργῶν στὸ Θεσπρωτικόν. Τὰ συνήματα «Παπανδρέου - Παπανδρέου» «Ἐσώσες τὰ παιδιὰ μας», «Οἱ 1001 Ψηφοφόροι τῆς Ε.Κ. (ἐπὶ 1200) σὲ ὑποδέχονται», «Ὅλοι οἱ ἄπλοι ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ σὲ εὐγνωμονοῦν», «οἱ ἀγρότες στὸ πλευρό σου», ἔδονοῦσαν τὴν ἀτμόσφαιρα, ἐνῶ ἡ μὲν πάντα τῆς Φιλαρμονικῆς Πρεβέζης ἐπαιάνιζε συνεχῶς καὶ οἱ κωδωνοκρουσίαι τοῦ γειτονικοῦ Ἀι-Γιώργη ἔσμιγαν τοὺς ἤχους τῶν μὲ τοὺς ἑορταστικοὺς ρυθμοὺς τῆς Φιλαρμονικῆς. Μέσα σ' αὐτὴ τὴ συγκινητικὴ στιγμὴ καὶ μετὰ τὸν ἁγιασμόν ποὺ ἔκαμε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. Στυλιανός, ἔλαβε τὸν λόγον καὶ προσεφώνησε τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ὁ ἐκ Θεσπρωτικοῦ καταγόμενος πολιτευτὴς τῆς Ε.Κ. καὶ Δωρητὴς τοῦ Διδακτηρίου κ. Χάρης Πάτση. Μετὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ κ. Πάτση, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Παπανδρέου, ὠμίλησε πρὸς τὸν συγκεντρωθέν πλῆθος καὶ πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς καὶ ἀνέπτυξε τὸ σκοπὸ καὶ τὴν σημασίαν τῆς ἐπισκέψεώς του στὸ Θεσπρωτικόν. Ὁμίλησε γιὰ τὴν προσπάθειαν ποὺ καταβάλλει ἡ Κυβέρνησις τῆς Δημοκρατίας γιὰ τὴν Δωρεὰν παιδείαν τῶν παιδιῶν μας καὶ ἐπλεξε ἐγκώμιον τοῦ φίλου καὶ συνεργάτου του πολιτευτοῦ Πρεβέζης κ. Χάρη Πάτση, γιὰ τὴν μεγάλην του χειρονομίαν. (Ὡς γνωστὸν ὁ κ. Χάρης Πάτσης ἀνήγειρε μὲ δικὰς του δαπάναις τὸ ἐγκαινιασθὲν Διδακτήριον, ἐδώρησε δὲ κατάλληλον οἰκόπεδον γιὰ νὰ ἀνεγερθῇ καὶ Γυμνάσιον στὸ Θεσπρωτικόν).

Ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γ. Παπανδρέου ἀπένειμε γιὰ πρώτη φορά, τὸ ΧΡΥΣΟΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, στὸν κ. Πάτση.

Ἡ ἐμπνευσμένη προσφώνησις τοῦ κ. Πάτση καὶ ἡ ὑπέροχῃ ὁμιλία τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀναμεταδόθησαν ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τόπῳ ἀφιχθέντος συνεργείου τοῦ Ε.Ι.Ρ., ἐνῶ ταυτοχρόνως συνεργεῖα τῶν Ἐπικαίρων τῆς Ὑπηρεσίας Τύπου τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας ἐκίνηματογράφησαν τὴν σεμνὴ καὶ ὡραία τελετὴ τῶν Ἐγκαινίων. (Τὸ κείμενον τῆς προσφωνήσεως τοῦ κ. Πάτση καὶ τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Παπανδρέου παραθέτομε στὸ σημερινὸ τεῦχος τοῦ Ν. Σχολείου).

Ἡ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως στὸ Νομὸ Πρεβέζης καὶ ἰδιαίτερα στὸ Θεσπρωτικὸν τῆς Λάκκας Σουλίου — τῇ γενέτειρᾳ τοῦ κ. Χάρη Πάτση — ἀπέδειξε περὶ τὰ δύο τινά :

1) Ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θέλησε νὰ τιμῇ διὰ τῆς ἐπισκέψεώς του τὸν δημοκρατικὸν πληθυσμὸν τοῦ Νομοῦ μας, ὁ ὁποῖος πάντοτε, ἀλλὰ ἰδιαίτερος κατὰ τὰς δύο τελευταῖαις ἐκλογάς, ἔδωσε τεράστια πλειοψηφία στὴν Ε.Κ.

3) Διὰ τῆς ἐπισκέψεώς του δὲ στὸ Θεσπρωτικὸν τῆς Λάκκας Σουλίου, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γ. Παπανδρέου, θέλησε νὰ διαδηλώσῃ κατὰ τὸν πλέον ἐπίσημον τρόπον ὅτι α) περιβάλλει μὲ τὴν προσωπικὴν του ἐκτίμησιν καὶ φιλίαν τὸν ἐκ Θεσπρωτικοῦ καταγόμενον πολιτευτὴν τοῦ Νομοῦ μας κ. Χάρη Πάτση, τοῦ ὁποῖου ἀναγνωρίζει τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας γιὰ τὸν ἐκλογικὸν θρίαμβον τῆς Ε.Κ. κατὰ τὰς ἐκλογάς τῆς 3)11)63 καὶ 16)2)64 καὶ β) ὅτι χειρονομίες καὶ δωρεὰς σὰν τοῦ κ. Πάτση πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὰ φτωχὰ ἀγροτόπουλα, εἶναι ἕνα λαμπρὸ παράδειγμα ποὺ πρέπει ὅλοι, ὅσοι ἀγαποῦν τὴν πατρίδα τους, νὰ μιμηθοῦν.

Ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν γιὰ τὴν μεγάλην τιμὴν τῆς ἐπισκέψεώς του στὴν πόλιν καὶ στὰ χωριὰ τοῦ νομοῦ μας. Εὐχαριστίαι δὲ ἀπειρεῖς ἀνήκουν καὶ σὲ ὅλους ἐκείνους τοὺς παράγοντας ποὺ συνετέλεσαν στὸ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ πολυπόθητος ἐπίσκεψις αὐτὴ καὶ ἰδιαίτερος στὸν κ. Χάρη Πάτση, ποῦ, μὲ τὴν μεγάλην του δωρεὰν πρὸς τὴν γενέτειρά του, ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν σὲ ὅλους μας, νὰ γνωρίσωμε ἀπὸ κοντὰ τὸν μεγάλο ἡγέτη τῆς Δημοκρατίας, τὸν λαοφιλεῖ Πρωθυπουργὸν μας κ. Γ. Παπανδρέου.

(Ρεπορτάζ ἀπὸ τὴν Ἐφημερίδα «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ»)

Ἡ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΩΡΗΤΟΥ Κ. Χ. ΠΑΤΣΗ καὶ ἡ ὁμιλία τοῦ κ. ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ κατὰ τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων

Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε

Μὲ συγκίνησιν χαιρετίζω τὸν ἐρχομὸν σας στὴν πρωτεύουσα τῆς Λάκκας Σουλίου, τὴν κομόπολιν Θεσπρωτικόν. Ἡ χθεσινὴ καὶ σημερινὴ ἡμέρα ἦταν καὶ εἶναι ἡμέρα γιορτῆς γιὰ ὅλους ἐμᾶς τοὺς φίλους σας, τοὺς ἐνθουσιώδεις ὁπαδοὺς σας, καὶ γιὰ τὸν πληθυσμὸν τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης καὶ τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἰδιαίτερα. Διπλὴ εἶναι ἡ σημασία τῆς ἐνταῦθα παρουσίας σας: πολιτικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ. Πολιτικὴ γιὰτὶ βρίσκεσθε ἀνάμεσά μας Σεῖς, ὁ συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τοῦ Μεγάλου Ἐθνάρχου Ἐλευθερίου Βενιζέλου, Σεῖς ποὺ εἰσθε ἕνας ἀπὸ τοὺς 3-4 Μεγάλους πολιτικοὺς ἡγέτας ποὺ διαθέτει σήμερα ὁ σύγχρονος κόσμος, Σεῖς ποὺ στὰ χέρια σας ἐναπόθεσε ἡ μοῖρα τῆς πατρίδας μας τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν προαιωνίων πόθων τῆς φυλῆς μας, Σεῖς ποὺ ἀναλάβετε τὸ μέγα καὶ δύσκολον ἔργον τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἀνακουφίσεως τοῦ μοχθοῦντος λαοῦ μας ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ τοῦ ἐπεσώρευσεν ἕνα κακὸ παρελθόν.

Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε, Σὰς ὑποσχομέθα, ὅτι θὰ βαδίσουμε ὅλοι ἐνωμένοι, κάτω ἀπὸ τὴν πεφωτισμένη καθοδήγησίν σας, γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν εὐγενικῶν σας προθέσεων. Θὰ βαδίσουμε ἐδελφωμένοι τὸ δρόμον τῆς τιμῆς καὶ τῆς προόδου. Μὲ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σας μᾶς ἐνθαρρύνετε νὰ συνεχίσουμε, στὸ πλευρόν σας, μὲ μεγαλύτερη ἀποφασιστικότητα, τὸν ἀνένδοτον ἀγῶνα γιὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς δημοκρατίας. Αὐτὴ εἶναι ἡ πολιτικὴ σημασία τῆς σημερινῆς ἐπισκέψεώς σας.

Υπάρχει ὅμως καὶ ἡ δευτέρα: ἡ ἐκπαιδευτικὴ. Ἡ παρουσία σας στὴς ἀγροτικὰς περιοχὰς συμβολίζει τὴν ἀμετάσπλητην ἀπόφασίν σας νὰ κάνετε πράξιν τὴς ἐπαγγελίας τῆς σημερινῆς κυβερνήσεως γιὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Δωρεὰν παιδεία ἐπαγγέλεται καὶ ἐφαρμόζει ἡ Κυβέρνησις τῆς Δημοκρατίας. Συστίτα γιὰ τὰ ἑλληνόπουλα, Δωρεὰν βιβλία. Κατάργησις κάθε εἰσφορᾶς. Ἀνέβασμα τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ μας μὲ τὴν καθιέρωσιν τῆς θετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Κατάργησις τῶν ἐξετάσεων, τῶν προνομιῶν. Βραβεῖα καὶ ὑποτροφίαι γιὰ τὰ ἑλληνόπουλα ποὺ ἔχουν τὴν «σφραγίδα τῆς δωρεᾶς». Καμμιὰ διάκρισις. Καὶ τὰ φτωχόπαιδα καὶ τὰ πλουσιόπαιδα θὰ ἔχουν τὴν ἴδιαν μοῖραν. Θὰ ξεκινοῦν μαζὶ. Καὶ θὰ ἔχουν τὴς ἴδιαις δυνατότητας νὰ φτάσουν μέχρι τὴς ἀνώτατης βαθμίδος τῆς ἐκπαιδεύσεως, μέχρις ἐκεῖ ποὺ φτάνουν οἱ πνευματικὲς τοὺς δυνάμεις. Καὶ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα, ἡ γνήσια γλῶσσα τοῦ λαοῦ μας, ἡ παραγκωνισμένη μέχρι χθὲς, ἡ δημοτικὴ γλῶσσα, ἡ γνήσια γλῶσσα μας γιὰ νὰ βοηθήσῃ καὶ αὐτὴ τὴν ὅλην μεταρρυθμιστικὴν καὶ μορφωτικὴν προσπάθειαν καθηγητῶν καὶ δασκάλων.

Ἀλλὰ, ὅπως εἶναι γνωστὸν, γιὰ νὰ πετύχῃ μία ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις πρέπει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προϋποθέσεων, νὰ ἔχῃ ἐπιλυθῇ καὶ τὸ πρόβλημα τῶν σχολικῶν διδακτηρίων, ἕνα πρόβλημα δηλαδὴ ποὺ σὰς ἔχει ἀπασχολήσει ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς πολιτικῆς σας καριέρας καὶ στὸ ὅποιον, ὡς ὑπουργὸς τῆς παιδείας ἐπὶ Κυβερνήσεως Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ἔχετε δώσει ἐξετάσεις καὶ ἔχετε ἀριστεύσει. Ὑπέρλαμπρα στέκουν, ὕστερα ἀπὸ τριάντα ὁλόκληρα χρόνια, τὰ ὑπέροχα σχολικὰ

διδασκλήρια πού ἀνεγείρατε τότε καὶ πού ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι καὶ σήμερα μοντέρνα καὶ ὑποδειγματικά. Ἀπὸ τότε σὰς διέκρινε τὸ πάθος τῆς παιδείας, τὸ πάθος τῶν σχολικῶν διδασκλήριων.

Φανατικὸς κι' ἐγὼ ὁπαδὸς τόσο τοῦ πολιτικοῦ ἀγῶνα πού διεξάγετε ὅσον καὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως τὴν ὁποία ἀρχίσατε νὰ πραγματοποιεῖτε, ἔχοντας ἐπίγνωση τῆς σημασίας πού ἔχει γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος τῆς κυβερνήσεως ἡ ἄμεσος ἐπίλυση τοῦ διδασκλήριακοῦ προβλήματος καὶ θέλοντας νὰ βοηθήσω τὴ γενέτειρά μου στὴν ἀντιμετώπιση τῶν διδασκλήριακῶν τῆς ἀναγκῶν, ἀπεφάσισα νὰ ἀνεγείρω καὶ ἀνήγειρα, μὲ τὶς μικρὲς μου δυνάμεις, τὸ παρὸν διδασκλήριον τοῦ Β' Δημοτικοῦ Σχολείου Θεσπρωτικοῦ, τὸ ὁποῖο καὶ παραδίδω δι' Ὑμῶν, ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε, στὴν ἐκπαίδευση.

Θέλω νὰ πιστεῦσετε κ. Πρόεδρε, ὅτι ἡ χειρονομία μου αὐτὴ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀφορμᾶται ἀπὸ τὶς ἐπιζητήσεις καὶ τὰ βιώματα τῆς πρώτης μου παιδικῆς ἡλικίας τὴν ὁποίαν ἐπέρασα μὲ στερήσεις σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ χωριὸ κι' ἀκόμα ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς παραδόσεως τὴν ὁποία μᾶς ἐκληρονόμησαν οἱ μεγάλοι Ἑθνικοὶ μας Εὐεργέτες.

Ἡ ἀγάπη μας πρὸς ὅ,τι ὠραιότερο καὶ πολυτιμώτερο ἔχει νὰ ἐπιδείξει ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ, — τὰ ἀγαπημένα μας ἑλληνόπουλα —, καὶ ἡ πίστη μας στὰ ἰδεώδη τῆς παιδείας καὶ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι τὰ βασικὰ κίνητρα πού μᾶς ὠθοῦν σὲ κάθε μας βῆμα, σὲ κάθε μας ἐκδήλωση.

Σὰς εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας γιὰ τὴν τιμὴ πού μᾶς ἐκάματε νὰ μᾶς ἐπισκεφθῆτε. Σὰς ἐκφράζω τὴ βαθειὰ εὐγνωμοσύνη μου καθὼς καὶ τῶν συμπολιτῶν μου, γιατί δεχθήκατε πρὸς χάριν μας νὰ ὑποστῆτε τόσην ταλαιπωρία. Σὰς εὐχομαι ὕγεια καὶ μακροήμερευση γιὰ τὴ σωτηρία τῆς Ἑλλάδας μας, γιὰ νὰ εὐτυχίσουν καὶ νὰ σωθοῦν τὰ καλὰ παιδάκια πού μᾶς περιστοιχίζουν αὐτὴ τὴ στιγμή, γιὰ νὰ σωθοῦν ὅλα τὰ ἑλληνόπουλα!

Ἡ ὁμιλία τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

«Θέλω νὰ σὰς εὐχαριστήσω ὅλους, διότι μὲ δέχεσθε μὲ τόσην ἀγάπην εἰς τὸν τόπον σας. Εἰς τὸ σημερινὸν πρόγραμμα ἦτο δύσκολον νὰ χωρέση καὶ τὸ Θεσπρωτικόν, διότι πρέπει νὰ πᾶμε καὶ εἰς τὴν Ἄρτα, τὴν Ἀμφιλοχίαν, τὸ Ἀγρίνιο, τὸ Μεσολόγγι καὶ τὴν Ναύπακτο. Μ' ὅλα ταῦτα ἦλθα. ἦλθα γιατί ἐπιθυμοῦσα, ἔξω ἀπὸ τὶς μεγάλες πόλεις, νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ ἓνα περισσότερον ἀγροτικὸν κέντρον. Καὶ ἦλθα ἐπίσης, γιατί ἤθελα νὰ ἐγκαινιάσω αὐτὸ τὸ καινούργιο σχολεῖο, νὰ τιμήσω τὸν ἱδρυτὴν του καὶ νὰ διακηρύξω ὅτι θὰ ἦμουν πάρα πολὺ εὐτυχὴς ἂν τὸ παράδειγμά του εὗρισκε μιμητάς. Ἀγαπητοὶ μου φίλοι, τὸ τί κάνομε γιὰ τὴν παιδείαν, τὸ εἶπεν εἰς τὴν ὥραία προσφώνησί του ὁ φίλος μου ὁ κ. Πάσης. Δὲν πρόκειται νὰ τὸ ἐπαναλάβω. Ἀλλ' ὅπως τὸ κράτος προσφέρει δωρεὰν παιδείαν καὶ οἱ πολῖτες πρέπει νὰ προσφέρουν ἐνίσχυσι εἰς τὴν παιδείαν. Ἐνωμένοι, τὸ κράτος καὶ οἱ πολῖτες, θὰ δημιουργήσουμε τὴν παιδείαν. Οἱ μαθηταὶ δὲν θὰ προσφέρουν τίποτε, ἀλλ' οἱ πολῖτες, ἐλεύθερα, αὐθόρμητα, παρακαλοῦνται νὰ προσφέρουν, γιὰ νὰ μπορέσωμε μὲ τὴν κοινὴ εἰσφορά νὰ ἔχωμεν ὅλα τὰ οἰκονομικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀνόρθωσι τῆς παιδείας. Νὰ γιατί θέλω δημοσίαν νὰ συγχαρῶ τὸν κ. Πάση, γιὰ τὴν γενναίαν του προσφορά. Ἐπιθυμῶ ἐπίσης νὰ ὑπενθυμίσω, ὅτι τὸν παλαιὸ καιρὸ, ὅταν ὑπῆρξα γιὰ πρώτην φορὰν ὑπουργὸς τῆς παιδείας — τώρα εἶμαι γιὰ τρίτην — εἶχα καθιερώσει τὸ θεσμὸ τοῦ μεταλλίου παιδείας. Εἶχα κάμει ἓναν νόμον πού ἔλεγε ὅτι ὅσοι προσφέρουν χορηγίας ἢ γιὰ τὴν ἀνέγερσι σχολείων, ἢ γιὰ τὴν λειτουργίαν σχολείων, γενναῖες χορηγίας, θὰ παίρνουν ἀπὸ τὴν πολιτεία γιὰ ἓνα μετᾶλλον

Ὁ Δωρητὴς κ. Χάρης Πάσης παραδίδει στὸν κ. Πρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως τὰ κλειδιά τοῦ σχολείου μὲ τὴν μελέτη τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τὴν ὁποία ἐξετέλεσε.

παιδείας. Ὁ νόμος ὑπάρχει, ἡ ἐφαρμογὴ του δὲν ἔγινε. Καὶ ἀρχίζω τὴν ἐφαρμογὴν ἀπὸ τὸ Θεσπρωτικόν. Ἀπονέμω σήμερα, γιὰ πρώτη φορὰ, καὶ ἐγκαινιάζω καὶ ἐγὼ τὸ μετᾶλλον τῆς παιδείας, ὅπως ὁ κ. Πάσης βλέπει νὰ ἐγκαινιάζεται τὸ σχολεῖο του. Ἀπονέμω εἰς τὸν κ. Πάση τὸ μετᾶλλον τῆς παιδείας γιὰ τὴ γενναίαν προσφορά του. Εὐχομαι καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ εὗρη μιμητάς εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ὥστε καὶ τὸ μετᾶλλον τῆς παιδείας νὰ δίδεται σὲ πολλοὺς γενναίους Ἕλληνες χορηγούς, τὸ μεγάλο παράδειγμα τῶν ὁποίων ἔχει προέλθει ἀπὸ τὸν δικὸν σας τόπον ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν καὶ συγχρόνως νὰ πολλαπλασιάζονται τὰ οἰκονομικὰ μέσα γιὰ τὴν ἀνόρθωσι τῆς παιδείας. Γιατί ἡ ἀνόρθωσι τῆς παιδείας εἶναι ἡ προϋπόθεσις τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως.

» Ἀγαπητοὶ μου φίλοι, ἀγρότες τῆς Ἠπείρου, νέοι τῆς Ἠπείρου, σὰς ἐκφράζω τὶς εὐχαριστίες καὶ τὴν ἀγάπην μου. Γιὰ σὰς ἀγωνίζομαι.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ Δ)ΤΟΥ ΤΟΥ Β' ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ Κ. ΣΙΩΡΟΥ

Ἐξοχώτατε κ. Πρωθυπουργέ, *

Καλῶς ἤλθατε στὴ γενέτειρά τοῦ συμπολίτου καὶ εὐεργέτη μας ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ. Χαρὰ καὶ τιμὴ ἀλλὰ καὶ συγκίνηση πλημμυρίζει τὶς ψυχές μας. Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος στὰ χωριά!

Σήμερα εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς δημοκρατίας. Ἡ ἡμέρα τῆς παιδείας. Εἶναι ἡ ἡμέρα τῶν ἐγκαίνιων τοῦ περιλάμπρου αὐτοῦ διδαστηρίου καὶ τῆς ἀποδόσεως τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν εὐεργέτη μας : παιδαγωγό, συγγραφέα καὶ ἐκδότῃ κ. ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ.

Παιδεία. Τὸ ὑπόβαθρον τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους μας. Ἀλλὰ γι' αὐτὴ τὴν ἀναγέννηση ἀπαιτοῦνται μεταρρυθμίσεις. Μεταρρυθμιστής, λοιπόν, τῆς παιδείας μας ὁ ἴδιος ὁ πρωθυπουργὸς καὶ ἄμεσος συνεργάτης του ὁ ἐξοχώτατος Ὑφ' ἡγός τῆς παιδείας κ. Λουκῆς Ἀκρίτας, ποὺ τιμᾷ καὶ αὐτὸς τὴ σεμνὴ αὐτὴ τελετὴ διὰ τῆς παρουσίας του.

Μεγάλῃ ἡ στοργὴ τῆς κυβερνήσεως γιὰ τὴν παιδεία τῶν ἐλληνόπουλων. Μεγάλῃ ἡ στοργὴ τῆς καὶ πρὸς τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ τῶν σχολείων. Προτοῦ ἀκόμη προχωρήσῃ ἡ κυβέρνησις τῆς δημοκρατίας στὴν ἐξαγγελία τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως, ἔστρεψε μὲ στοργὴ τὸ βλέμμα τῆς στὸν βαρεῖα τραυματισμένον δάσκαλο, τὸν ἀγκάλιασε στοργικά, ἐγιάτρεψε τὶς πληγές του, τὸν ἐξύψωσε ἠθικά καὶ ὕλικά, τοῦ ἔδωσε νέα πνοὴ καὶ νεανικὸ σφρίγος, τὸν περιέβαλε μὲ ἀγάπῃ.

Σὰς εἴμεθα εὐγνώμονες κ. Πρόεδρε τῆς κυβερνήσεως. Ἡ ἀγάπη μας δὲν σταματάει στὶς ψυχές μας. Δίνεται στὰ παιδιά. Στὰ παιδιά ποὺ παιδεύομε γιὰ νὰ γίνουν αὐριο οἱ προκομμένοι βλαστοὶ τῆς κοινωνίας. Τοὺς ἐμφυσοῦμε τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη. Νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα τους. Νὰ γίνουν γενναῖοι καὶ νὰ ζοῦν σὲ ἐλευθερία. Νὰ ἀγκαλιάσουν γρήγορα τὰ ἀγαπημένα ἀδέρφια μας τῆς μαρτυρικῆς μας Κύπρου ποὺ ἄδικα στεροῦνται τὴν ἐλευθερία. Ἡ Ἑνωσις ἔρχεται, εἶπατε στὴν ὁμιλία σας στὴ Θεσπυρίκῃ, ἐξοχώτατε κ. πρωθυπουργέ. Τὴν περιμένομε μὲ τὴν ἀγωνία στὴν ψυχὴ μας. Θὰ μᾶς τὴ δώσετε σεῖς μὲ τὸν ὑπέροχο τρόπο ποὺ χειρίζεστε τὸ μέγα αὐτὸ ἐθνικὸ θέμα.

Καὶ τώρα ὁ εὐεργέτης μας. Καὶ ἐδῶ μιὰ ἄλλη ἱερὴ στιγμή. Ἐχομε ἔμπροσθέν μας ἕναν μέγαν εὐεργέτην. Ἴδου ἕνας ἄγνός πατριώτης, ἔρχεται νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸ ἔργον τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως μὲ πράξεις, ὄχι μὲ λόγια.

Ἀνήγειρες, Σὺ, εὐεργέτα Χάρη Πάτση, τὸ περίλαμπρον τοῦτο διδαστήριον ἀπὸ τὸ μόχθον τῆς ζωῆς σου, ἀπὸ τὸ ὑστέρημά σου, ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴ συντήρησιν τῆς οἰκογενείας σου. Ξεκίνησες καὶ σὺ ἀπὸ τὴ μεγάλη οἰκογένεια τῶν ἐλλήνων ἐκπαιδευτικῶν γιὰ νὰ ἀνέβης ὅλες τὶς βαθμίδας τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἱεραρχίας. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐξέχασες τὸ ἀρχικὸ ξεκίνημά σου, τὸ σ χ ο λ ε ῖ ο, καὶ τὰ ἀγαπημένα σου ἐ λ λ η ν ὀ π ο υ λ α. Καὶ τώρα συνεχίζεις, ἐσύ, τὴν ὡραία παράδοσιν τῶν μεγάλων Ἑθνικῶν Εὐεργετῶν : τοῦ Ἀβέρωφ, τοῦ Ζάπα, τοῦ Καπλάνη, τῶν Ζωσιμαδῶν. Χωρὶς νὰ ἔχῃς τὸν πλοῦτον ἐκείνων, μὲ τὶς χειρονομίες καὶ τὶς δωρεάς σου, πρὸς τὴ γενέτειρά σου, ὕψωσες τὸ ἀνάστημά σου πάνω ἀπὸ τὶς μικρότητες καὶ τὰ μικροσυμφέροντα ποὺ ὑφαίνουν τὴν καθημερινή μας ζωὴ καὶ ἀνέβηκες πολὺ ψηλὰ μέσα στὴν συνείδησίν μας, στὴ συνείδησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἰδιαιτέρας σου πατρίδας, τοῦ νομοῦ μας, τῆς Ἠπείρου μας, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου γενικώτερα, ποὺ ξέρει ποῖος εἶσαι καὶ τί προσέφερες μέχρι σήμερα στὴν παιδεία μας.

Ἀγαπητέ Χάρη, ἡ χειρονομία σου νὰ διαθέσῃς ἕνα τόσο σημαντικὸ ποσὸν γιὰ

* Τὸ κείμενον τῆς προσφωνήσεως αὐτῆς καταχωρεῖται τώρα ὁλόκληρον. Λόγω ἐλλείψεως χρόνου, κατὰ τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαίνιων δὲν εἶχε δοθῇ.

Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Γ. Παπανδρέου ἐκφωνεῖ τὴν ἱστορικὴ ὁμιλία του στὰ ἐγκαίνια τοῦ Δημ. Σχολείου Θεσπρωτικῶν. Στὸ μέσον ὁ δωρητὴς κ. Χάρης Πάτσης. Ἀριστερά του ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας κ. Λουκῆς Ἀκρίτας.

νά ανεγείρης τὸ καλλιμάρμαρο τοῦτο διδακτήριον τοῦ Β' Δημοτικοῦ Σχολείου Θεσπρωτικοῦ, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη σου χειρονομία νά διαθέσης τὴν πατρική σου περιουσία γιὰ νά βοηθήσης νά ανεγερθῇ, ἐδῶ στὴν κωμόπολιν τοῦ Θεσπρωτικοῦ, καὶ ΓΥΜΝΑΣΙΟ, ἀποδεικνύουν ἄνδρα κεκοσμημένον μὲ ὑπέροχες ἀρετὲς, μὲ πλούσια αἰσθήματα : φιλοπατρίας, φιλαλληλίας, αὐταπαρνήσεως, καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ δὴ πρὸς τὰ ἑλληνόπουλα. Ὅλοι γνωρίζομε ὅτι οἱ δωρεές σου δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸ περίσσευμα τοῦ πλοῦτος σου, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ περίσσευμα τῆς μεγάλης σου καρδιᾶς. Δὲν εἶσαι ὁ ἀπόδημος, ποὺ ἀφοῦ ἐπλούτισε στὴν ξενιτειά, προβαίνει σὲ μιὰ δωρεὰ πρὸς τὴν πατρίδα του. Εἶσαι ἕνας ἄνθρωπος τοῦ πνευματικοῦ μόχθου, ἕνας ἰδεολόγος, ἕνας ἀνθρωπιστής, ἕνας ἀγωνιστής. Εἶσαι μιὰ μεγάλη ψυχὴ. Μιὰ μεγάλη καρδιὰ ποὺ πάλλει γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας καὶ γιὰ τὴν παιδεία τοῦ λαοῦ μας. Ἀπὸ τὸ περίσσευμα τῶν αἰσθημάτων σου, ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῆς καρδιᾶς σου, ἀπὸ τὴν μεγάλην φιλοπατρίαν σου, ἀπὸ τὴν ἀγάπην σου στὰ φτωχὰ χωριάτόπουλα, ἐμπνέονται οἱ χειρονομίες σου. Γι' αὐτὸ καὶ γίνονται εὐπρόσδεκτες ἀπὸ ὅλους μας. Γι' αὐτὸ καὶ ἔχουν μεγαλότερη ἀξία. Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει νά προβληθοῦν παντοῦ στὰ πέρατα τοῦ ἑλληνισμοῦ ὡς παράδειγμα πρὸς μίμηση.

Ἀλλὰ ποὺς εἶναι ὁ Χάρης Πάτσης τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἐγκαινιάζομε καὶ τιμοῦμε σήμερα ; Ἐπιτρέψατέ μου μὲ δυὸ λόγια νά σᾶς τὸν παρουσιάσω, ἰδιαίτερα γιὰ ὅσους δὲν γνωρίζουν τὴν ἱστορία του.

Γεννήθηκε σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ χωριὸ τὸ ἔτος 1915. Ἐφοίτησε στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο καὶ στὸ Σχολαρχεῖο τοῦ Θεσπρωτικοῦ. Ἐπειτα, ἐνεγράφη καὶ ἐφοίτησε στὸ Διδασκαλεῖο Ἰωαννίνων τότε ποὺ τὸ διηύθυνε ὁ μέγας νεοῦ ἑλληνας παιδαγωγὸς Εὐριπ. Σούβλας. Τὸ 1935 διορίζεται δάσκαλος καὶ ὑπηρετεῖ σὲ διάφορα σχολεῖα τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας. Ἀνήσυχος ἐξ ἰδιοσυγκρασίας καὶ μελετηρὸς, στὸ ἔπακρον κατορθώνει μέσα σὲ τρία χρόνια ἀπὸ τὸ διορισμὸ του νά συγγράψῃ σπουδαῖα παιδαγωγικὰ συγγράμματα, νά ἐκμάθῃ τὴ γαλλικὴ γλῶσσα, νά μεταφράσῃ τὴν περίφημη ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ καὶ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ τοῦ μεγάλου ψυχολόγου τῆς Γενεῦσης Ἐδουάρδου Κλαπαρέντ, νά συγκαλέσῃ παιδαγωγικὰ συνέδρια στὸ σχολεῖο του, νά δημοσιεύσῃ στὰ ἐκπαιδευτικὰ περιοδικὰ πρωτότυπες μελέτες (μὲ τίς ὁποῖες ἐλάνσαρε πολλὰ παιδαγωγικὰ καὶ διδακτικὰ καινοτομίες) καὶ στὸ τέλος τοῦ τρίτου χρόνου, ἐπέτυχε νά λάβῃ μέρος στὸ διαγωνισμὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς μετεκπαιδεύσεως καὶ νά ἀριστεύσῃ τόσο κατὰ τίς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις, ὅσον καὶ κατὰ τίς πτυχιακὰς. Γιὰ τὴν πρωτοφανῆ δραστηριότητά του ἐτιμήθη μὲ πολλὰς εὐαρέσκεις ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους του καὶ μὲ τὸ ΓΕΡΑΣ μετὰ τιμητικῆς διακρίσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.

Ἀλλὰ δὲν σταμάτησε ἐδῶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ δράση τοῦ σημερινοῦ δωρητοῦ καὶ εὐεργέτου μας. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν πανεπιστημιακῶν του σπουδῶν στὴν Ἀθήνα, πρωτοστάτησε μὲ διαλέξεις ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ ἱστορικοῦ φροντιστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τοῦ Παρνασσοῦ, τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου, τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καθὼς καὶ μὲ ἄρθρα καὶ συγγράμματα του, γιὰ τὴν προπαρασκευὴ τοῦ ἐδάφους γιὰ μιὰ πλήρη ἀνανέωση καὶ μεταρρύθμιση τῆς παιδείας μας. Ταυτόχρονα ἐξέδωσε καὶ τὴ μηνιαία παιδαγωγικὴ ἐπιθεώρηση «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ», ποὺ σήμερα ἀριθμεῖ 15 χρόνων ζωῆ, στὴν ὁποία συνεργάζονται οἱ καλύτεροι καὶ δυναμικότεροι Ἕλληνες παιδαγωγοί, ὅλοι τοὺς ὁπαδοὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς δημοσίας ἐκπαιδευτικῆς του δράσεως ὁ Χάρης Πάτσης δὲν ἔπαυσε οὔτε ἐπὶ στιγμὴν νά ἀγωνίζεται γιὰ τὴν προκοπὴ τῆς παιδείας μας καὶ τῶν λειτουργῶν της ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν μόρφωση τῶν ἑλληνόπουλων διὰ καταλλήλων μεθόδων καὶ παιδαγωγικῶν συστημάτων. Συνέγραψε δὲ πολλὰ παιδικὰ καὶ σχολικὰ βιβλία, γεωγραφικοὺς χάρτες, ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας, καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ συνέταξε στὴ δημοτικὴ μας γλῶσσα. Καὶ ὅταν ἀργότερα, εὐδοκμήσας περὶ τὰ ἐκδοτικά, παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας, καὶ πάλιν ὁ Χάρης Πάτσης δὲν ἔπαυσε νά ὑπηρετῇ τὸ σχολεῖο καὶ τὸ ἑλληνόπουλο ἀπὸ τὴ σκοπιά, τώρα, τοῦ ἐκδότου.

Ὡς ἐκδότης ὁ Χάρης Πάτσης, λόγῳ τῆς παιδαγωγικῆς του καταρτίσεως, προσ-

Ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γεώργιος Παπανδρέου προβαίνει στὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς μαρμάρινης πλάκας ἣ ὁποῖα ἔχει ἐντοιχισθῇ στὴ δεξιὰ πρόσοψιν τοῦ Σχολείου.

πάθησε νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀποτελεσματικὰ τὰ διάφορα ἀντιπαιδικὰ ἔντυπα καὶ φυλλάδια ποὺ κυκλοφοροῦν κατὰ χιλιάδες καὶ διαφθείρουν τὴν παιδαγωγικὴ ψυχὴ.

Κι' ὅταν εἶδε πῶς αὐτὸ τὸ κακὸ δὲν μπορούσε νὰ χυπηθῇ στὴ ρίζα τοῦ μόνο μὲ τὰ σχολικὰ καὶ παιδικὰ βιβλία, ἀποφάσισε κάτι πιὸ τολμηρὸ καὶ πιὸ μεγάλο. Ἀποφάσισε νὰ ἐκδώσῃ μιὰ «Μεγάλῃ ἐγκυκλοπαιδεῖα» γιὰ τοὺς νέους. Πρόκειται γιὰ ἓνα μνημειώδες ἔργον, ποὺ περιλαμβάνει 28 τόμους. Ὁλόκληρο τὸ ἔργον εἶναι συντεταγμένο στὴ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ μας, τὴν πανελλήνια δημοτικὴ γλῶσσα. Μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ καθιερώθηκε ὀριστικὰ στὴ χώρα μας ὁ Χάρης Πάτσης, ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους Ἑλλήνες ἐκδότες. Ἐξ ἄλλου μὲ τὸ μηνιαῖο παιδαγωγικὸ περιοδικὸ τοῦ «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ» συνεχίζει νὰ κατευθύνῃ τὸ σχολικὸ μας ἔργο μὲ τὴ νευρώδη παιδαγωγικὴ ἀρθρογραφία του, μὲ τίς χρήσιμες ὑποδείξεις του, μὲ τὴν τακτικὴ μηνιαία διεθνῇ παιδαγωγικὴ ἀνασκόπηση ποὺ μᾶς παρέχει. Ὁ Χάρης Πάτσης ἀποτελεῖ μεγάλῃ μορφῇ σήμερα στὸν ἐκδοτικὸ, πνευματικὸ καὶ ἐκπαιδευτικὸ κόσμον τῆς χώρας μας. Ἀλλὰ τὸ πολυσχιδὲς ἔργον του, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναλυθῇ μέσα σὲ λίγες σύντομες γραμμές. Θὰ καταλάβῃ ὅμως, εἶναι βέβαιον, σημαντικὴ θέσι στὶς σελίδες τῆς ἱστορίας τῆς νεοελληνικῆς μας παιδείας.

Ἀλλά καὶ ὡς κοινωνικὸς καὶ πολιτικὸς παράγων ὁ κ. Πάτσης, ἀνήκει στὴν πρωτοπορεία ἐκείνων ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν προκοπὴ τοῦ τόπου μας κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τοῦ λαοφιλοῦς σημερινοῦ κυβερνήτου μας, ποὺ χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ κόπους καὶ ταλαιπωρίες, ἦλθε σήμερα ἀνάμεσά μας γιὰ νὰ τιμήσῃ τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα μας, τὴν πρωτεύουσα τῆς Λάκκας Σουλίου, τὸ Θεσπρωτικόν, ποὺ εἶναι ἡ γενέτειρα τοῦ κ. Πάτση.

Εὐεργέτα Χάρη Πάτση,

Γιὰ τὴν ὅλη σου προσφορά στὴν ὑπόθεση τῆς Παιδείας μας, ὁ ἐκπαιδευτικὸς κλάδος σὲ εὐγωνομενεῖ. Τὴν ὥρα ποὺ ἄλλοι συνάδελφοί σου ἐκδότες θησαυρίζουν ἀπὸ τὴν πώληση τῶν βιβλίων τους στὰ φτωχὰ ἑλληνοπούλα, ἐσὺ χωρὶς νὰ ἔχῃς δικό σου ἰδιόκτητο σπιτί, χτίζεις ἕνα ΚΑΛΛΙΜΑΡΜΑΡΟ διδασκῆριο στὸ χωριό σου, γιὰ νὰ γίνη τὸ ΣΠΙΤΙ ΤῶΝ ΠΑΙΔΙΩΝ τῆς γενετείρας σου. Χωρὶς νὰ ἔχῃς περίσσια κεφάλαια — γιὰτὶ σοῦ χρειάζεται καὶ ἡ τελευταία πεντάρα γιὰ νὰ συνεχίσῃς τὶς μεγαλειώδεις ἐκδόσεις σου, — μοιράζεις κατὰ δεκάδες χιλιάδες ΔΩΡΕΑΝ τὰ σχολικά σου βιβλία στὰ ἄκριτικά μας χωριά, ἐφαρμόζοντας μόνος σου τὴν Δωρεὰν Παιδεία κατὰ τὸ δικό σου τρόπο. Μάρτυς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, ποὺ πρωτοστατεῖ πάντοτε καὶ ἀξιοποιεῖ, κατὰ τὸν ἀγώτερο τρόπο, τὴ διανομὴ τῶν βιβλίων σου στὰ σχολεῖα. Πάνω ἀπὸ 13.000 ἀντίτυπα τῶν βιβλίων σου ἀξίας 200.000 δρχ., σου μοίρασες πέρυσι μόνον στὰ παιδιὰ τοῦ νομοῦ Πρεβέζης. Πολλὰ ἀκόμη εἶναι, ὅπως πληροφορηθήκαμε, καὶ τὰ χρηματικά ποσὰ ποὺ διέθεσες γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν μαθητικῶν συσσιτίων τοῦ νομοῦ μας. Εἶσαι ὁ πρῶτος καὶ ὁ μοναδικὸς πατριώτης ποὺ καθιέρωσες χρηματικὸ βραβεῖο γιὰ τὸ μαθητὴ ἢ τὴ μαθήτρια τοῦ Γυμνασίου Θεσπρωτικοῦ ποὺ θὰ ἀριστεύῃ κάθε χρόνο. Καὶ τὸ δικό μας σχολεῖο, αὐτὸ ποὺ σήμερα μᾶς ἐδώρησες, στολίζεται μὲ τὰ δικά σου ἐποπτικά μέσα διδασκαλίας. Στὶς σάκκες οἱ μαθητὲς μας ἔχουν τὰ δικά σου βιβλία καὶ τὴ γραφικὴ ὕλη ποὺ τοὺς ἐδώρησες. Ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης σὲ ἐυχαριστεῖ καὶ σὲ εὐγωνομενεῖ γιὰ τὶς μεγάλες σου δωρεὰς πρὸς τὴν ἐκπαίδευση. Γιὰ τὴ σημερινή σου δὲ δωρεά, γιὰ τὸ ὠραῖο αὐτὸ διδασκῆριο, οἱ κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως Θεσπρωτικοῦ, οἱ γονεῖς καὶ οἱ κηδεμόνες τῶν μαθητῶν μας καὶ ἐμεῖς οἱ διδάσκαλοι τοῦ σχολείου δὲν βρίσκουμε λόγια νὰ σὲ εὐχαριστήσωμε. Ἡ εὐγνωμοσύνη ὅλων μας θὰ εἶναι αἰώνια γιὰ τὸ περίλαμπρο διδασκῆριο ποὺ μᾶς ἐχάρισες. Νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι θὰ καταστή ὁ φάρος ποὺ θὰ φωτίζει τὶς ἐπερχόμενες γενεές.

ΚΩΝ)ΝΟΣ ΣΙΩΡΟΣ

Δ)τῆς Β' Δημοτικοῦ Σχολείου Θεσπρωτικοῦ

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ
ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΕΞΑΙΡΕΙ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΥΣΧΙΔΕΣ
ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ

Παρουσίαση τοῦ ὑλικοῦ ὑπὸ Π. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, Ἀρ-
χισουντάκου καὶ Διαχειριστοῦ τοῦ «Νέου Σχολείου»

Δημοσιεύουμε κατωτέρω μερικὲς κρίσεις γύρω ἀπὸ τὸ πολὺπλευρο παιδαγωγικόν, συγγραφικόν, ἐκδοτικόν καὶ πατρωτικόν ἔργον τοῦ τιμωμένου σήμερα παιδαγωγοῦ. Τίς κρίσεις αὐτὲς ἀνθολογήσαμε ἀπὸ δημοσιεύματα σὲ διάφορα παιδαγωγικά περιοδικά, ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ «Νέου Σχολείου» καὶ ἀπὸ τίς διηγήσεις καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ μᾶς προσεκόμισαν διάφοροι φίλοι μας. Ἡ καταχώρηση τῶν γραμμῶν αὐτῶν δὲν ἔχει καμμίαν ἰδιαιτέρη σημασίαν γιὰ τὸν τιμωμένο, σήμερα, παιδαγωγό, ὅσο ἔχει γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ πανηγυρικοῦ αὐτοῦ τεύχους τοῦ «Νέου Σχολείου», τὸ ὁποῖον — ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ — ἀφιερώνομε στὸν κ. Πάτση ἐμεῖς οἱ θαυμαστές, συνεργάτες καὶ φίλοι του.

Ἰδιαίτερα οἱ χιλιάδες τῶν νέων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, αὐτοὶ ποὺ ἔχουν διοριστῇ κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια καὶ δὲν εἶχαν τὴν τύχη νὰ γνωρίσουν προσωπικὰ ἢ καὶ ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ τὸν κ. Πάσση, ὅλοι αὐτοί, μὲ τὸ παρὸν τεῦχος θὰ πληροφορηθοῦν ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν πλούσια, ἐκπαιδευτικὴ, συγγραφικὴ καὶ πατριωτικὴ δράση τοῦ.

Νομίζουμε πώς δημοσιεύοντας τὰ στοιχεῖα αὐτά, προβάλλουμε τὸν τιμώμενο παιδαγωγὸ ὡς ἓνα λαμπρὸ παράδειγμα πρὸς μίμηση, σ' ὅλους τοὺς νέους εκπαιδευτικούς λειτουργοὺς, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους, ἄλλωστε, ἐξαρτᾶται, κατὰ μέγα μέρος, τὸ μέλλον τῆς εκπαιδευτικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους μας.

I. Από την πατριωτική και φιλεκπαιδευτική δράση του

...Νά γιατί θέλω νά συγχαρώ δημοσία
τὸν κ. Πάτση γιὰ τὴ γενναία του προσφορά...
Απονέμω στὸν κ. Πάτση τὸ Μετάλλιον τῆς
Παιδείας γιὰ τὴ μεγάλη του δωρεὰ πρὸς τὴ
γενέτειρά του. Εὐχόμαι καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι
θὰ εὖθις μιμητὰς σ' ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα, ὥστε
καὶ τὸ «Μετάλλιον τῆς Παιδείας» νὰ δίδεται
σὲ πολλοὺς Ἕλληνας εὐεργέτας, τὸ μεγάλο παρὰ-
δειγμα τῶν ὁποίων ἔχει προσέλθει ἀπὸ τὴν ἰδιαί-
τεράν του πατρίδα τοῦ κ. Πάτση, ἀπὸ τὴν Ἡ-
πειρον...»

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως

οἰκοπέδου διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἕτερον Διδακτηρίου διὰ τὴν στέγασιν τοῦ Γυμνασίου, τοποθετοῦν ὑμᾶς εἰς τὸ πάνθεον τῶν Ἑθνικῶν μας Ἐδευγετῶν... Συγκαταρομεν, ἐπίσης, ὑμᾶς διὰ τὴν γενναίαν ἐνίσχυσιν τῶν μαθητικῶν συσσιτίων τῆς περιφέρειας μας καὶ τοῦ «Μπαλκεῖου Γηροκομείου». Ἀπειροὺς εὐχὰς καὶ εὐχαριστίας διαβιβάζουν δι' ἐμοῦ καὶ οἱ πτωχοὶ μαθηταὶ τῆς περιοχῆς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως διὰ τὰ 13.000 ἀντίπαιδα τῶν σχολικῶν σας βιβλίων τὰ ὅποια διανεμήσμεν εἰς αὐτοὺς...
 Οἱ ἐκτελεστικὲς ἐπιτροπὴ καὶ ἐκτελεστικὸν συμβούλιον τοῦ Ἁγίου Οὐκράνου

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ
Μητροπολίτης Νικοπόλεως - Πρεβέζης

... Τὰ θερμότερα συγχαρητήριά μας και
την πατρικήν εδολογίαν μας διὰ τὰς φιλεκαί-
δευτικάς και πατριωτικάς χειρουργίας και δω-
ρεάς σας πρὸς τὴν γενέτειράν σας. Ἡ δαπάναις
ὑμῶν ἀνέγερσις Διδακτηρίων ἐν Θεσπρωτικῇ και
ἡ δωρεὰ διδασθεῖς ἐκ μέρους σας καταλλήλων

...Με μεγάλη χαρά και υπερηφάνεια είδα
τὴ μεγάλη σου δωρεὰ στὸ Γυμνάσιο τῆς πατρι-
δος σου καὶ στὴ Στοιχειώδη ἐκπαίδευσή τοῦ
λαοῦ μας καὶ τοῦ χωριοῦ σου. Μπράβο! Εἶσαι
ἀξιος πολλῶν συγχαρητηρίων καὶ ἐπαινῶν. Ἡ
προσφορά σου αὐτὴ ἔχει ἀνάγκη ἐθνικῆς ἐξάρ-

... Ὁ Χάρις Πάσης στηρίζει τοὺς διδασκικοὺς τὸν πειραματισμοὺς στὶς ἀτράνταχτες ἀρχὲς τοῦ δημιουργικοῦ σχολείου. Γ' αὐτὸ τίποτε δὲν ἔχει νὰ φοβῆται. Στηρίζεται στὰ πορίσματα τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης τοῦ παιδίου, ὅπως αὐτὴ ἔχει διαμορφωθῇ τὰ τελευταῖα χρόνια. Τὸν συγχάροω γιατί μὴτάχνη μὲ θάρρος γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς ἀλήθειας....

Κ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ
Παιδαγωγός - Δ)τής Δ)λειών

... Ὁ συνάδελφος κ. Πάτσης ἔχει ἐγκύρει
λίαν εὐδοκίμως εἰς τὴν μεθοδικὴν πλευρὰν τῆς
σχολικῆς ἐργασίας καὶ εἶναι ἀξιόπαινος ἡ ἐπί-
δοσίς του εἰς τὸν τομέα αὐτόν. . . .

Ι. ΣΚΟΥΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
τ. Ἐκπαιδ. Σύμβουλος - Καθηγητῆς
τῶν εἰς τὸ Πανεπ. Μετεκπ. Δ)λων

... Αἱ ζωῆραι διαφωνοῦσι τοῦ κ. Πάσση δ' ὅσα, ἀπὸ ἐπὶ, ἐφαρμοζόμενται εἰς τὸ πειραματικὸν Σχολεῖον τοῦ Πανετ. Ἀθηνῶν θὰ μᾶς ἐξένιζαν ἅν δὲν ἐγνωρίζομεν τὴν καλὴν τὸν πρόθεσιν. Προέκειται περὶ νέου ὁστις διακατέχεται ὑπὸ ζωηρὰς ἀνησυχίας διὰ τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ ὁρθοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν συγχαίρω διὰ τὸ θάρρος τῆς γνώμης του...

ΝΙΚ. ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητῆς τῆς Παιδαγωγικῆς
Πανεπ. Ἀθηνῶν - Ἀκαδημαϊκός

... Σας συγχαίρω θερμότατα γιὰ τὶς πρω-
τότυπες παιδαγωγικὲς ἐρευνες καὶ διδακτικὲς
ἐφαρμογὲς στὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. Πραγματικὰ
τὸ Ν. Σχολεῖον, γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ σὲ
κάθε χώρα, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐκπαιδευτικὲς
μεταρρυθμίσεις. Καὶ βλέπω μὲ ἰδιαίτην χαρὰ
ὅτι σεῖς εἰστε ἕνας ἀπὸ τοὺς π ρ ω-
τ ο ρ ό υ ς σ' αὐτὸν τὸν τομέα ...».

C. FREINET
Δ) τῆς τοῦ «Ecole Moderne»
καὶ τῆς Συνεργικῆς τῶν Γάλλων Ἐκπαιδευτικῶν

... Μετά χαράς σās δίδω τήν ἄδειαν νὰ μεταφράσετε τήν περίφημη «ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ» τοῦ φίλου μου Ε. Glapardé - ποὺ δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει πιά ἀνάσπασί μας ! Τὴν τελευταία ἐκδοσὴς τῆς, αὐτὴ ποὺ ἐπιμελήθηκα καὶ συνειλη-
ρωσα ἐγώ, ἐχάραιστος τὴν ἀναθεῖω σὲ σās νὰ τὴν μεταφράσετε στὰ ἑλληνικά γιὰτι οἱ πληρο-
φορίες ποὺ ἔχω γιὰ σās εἶναι ὅτι εἰσθε εἶνα
θιασῶτες τῆς Educatoio Nou-
velle στὴν Ἑλλάδα καὶ εἶμαι βέβαιος
ὅπως θὰ ὠφελήσῃ τὴν ἐργασίαν σας αὐτὴ τοὺς
νέους — πρὸ πάντων — ἐκπαιδευτικούς, γιὰ
τοὺς ὁποίους προορίζεται . . . ».

Δ)της του PIERRE BOVET
Institute J. J. Rousseau

... Σας συγχαίρω για τις λαμπρές προσπάθειές σας για την εφαρμογή στα σχολεία της

χώρας σας τῶν διδαγμάτων καὶ πορισμάτων τῆς νέας ψυχολογίας καὶ παιδαγωγικῆς. Εἶμαι στὴ διάθεσή σας νὰ σᾶς προσφέρω κάθε ἐνίσχυση...».

JEAN PIAGET

Ψυχολόγος - Καθηγητής Πανεπιστ. Γενεύης

... Δι' ἐμὲ δὲν ἄφησε τίποτε νὰ εἰπῶ ὁ
κ. Πάτης ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς καὶ
λίαν διαφωτιστικῆς διαλέξεώς του «Περὶ
Μονοθεσίου Σχολείου», ἐκάλυπεν ἐξ
ὀλοκλήρου τὸ δυσκολώτατον τοῦτο θέμα καὶ μᾶς
τὸ παρουσίασε ἐν πάσει λεπτομερείᾳ, δώσας
μάλιστα εἰς αὐτὸ καὶ ἕναν τόνον τελείως νέον.
Γενικῶς μᾶς παρουσίασεν μίαν τελείως διαφο-
ρετικὴν εἰκόνα τοῦ θέματος αὐτοῦ τὸ ὅποιον
διὰ μὲν τὸ παλαιὸν σχολεῖον ἀπετέλει «προβ-
λημα», διὰ δὲ τὸ νέον σχολεῖον, τὸ ὅποιον
προβάλλει ὁ κ. Πάτης, ἀποτελεῖ εὐχάριστον
καὶ ἄνετον «λύσιν». Καὶ εἶδατε καὶ ἠκούσατε
ὅλοι μᾶς πῶς ἐπιστικτότητα καὶ γλαφυρό-
τητα αὐς ἀνέπτυξεν καὶ ἀνέλυσεν τὸ θέμα τοῦ
«Μονοθεσίου Σχολείου». Ἐγώ, ἕνα ἔχω νὰ
προσθήσω: ὅτι ὁ Χάρος Πάτης, λόγῳ τῆς
τεραστικῆς μορφώσεως καὶ καταρτίσεώς του,
εὐρίσκειται σήμερον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς νέας
παιδαγωγικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι. Δύνασθε
ὅλοι νὰ ἀκολουθήσετε τὸ παράδειγμά του. Ὅσοι
καὶ αὐτός, κάποτε, δ)λος Μονοθεσίου Σχολείου.
Σήμερον, μὲ τὰς ἐκδόσεις, μὲ τὸ περιοδικόν του
καὶ μὲ τὴς διαλέξεις του συμβάλλει, δι' ἔργων
εἰς τὴν ὅλην κίνησιν διὰ τὴν μεταρρυθμίσιν τῆς
παιδείας μας. Ἐκφράζω εἰς τὸν κ. Πάτην καὶ
ἐκ μέρους σας καὶ ἐκ μέρους τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ
σας, τὰς ἀπειριμένους εὐχαριστίας ὅλων μας, διὰ
τὸν κόπον εἰς τὸν ὅποιον ὑπεβλήθη νὰ εἴλῃ
ἐδῶ εἰς τὰ ἀρχικὰ Γρεβενά, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ
τὰ φῶτα του εἰς ἕνα τόσον δύσκολον καὶ πολυ-
πλοκὸν θέμα ὥς εἶναι τὸ τοῦ «Μονοθεσίου
Σχολείου». Ἐγὼ ὁ ὁποῖος διέθεσα ὀλοκλήρῳ
τὴν ζωὴν μου διὰ τὴν μελέτην τῶν προβλημά-
των τοῦ «Μονοθεσίου», ἐξέπληγην διὰ τὰς νέας
ἀλώψεις τὰς ὁποίας μᾶς ἐξέθεσεν ὁ κ. Πάτης
εἰς τὸ σήμερινόν συνέδριον. Πρόκειται περὶ
συγκροτημένης προσωπικότητος, ἣτις κινεῖται
μὲ ἄνεσιν καὶ εἰς τὰ δυσκολώτερα θέματα τῆς
ἐπιστήμης μας

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑ·ΙΩΑΝΝΟΥ
Γεν. Ἐπιθεωρητῆς Σχολείων
(Παιδ. Συνέδριον Γρεβενῶν)

... Μέχρι σήμερα εἶχα τὴν γνώμην ὅτι, ἀπὸ ὅσα ἐδιδάχθημεν θεωρητικῶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ πρακτικῶς εἰς τὸ Πειραματικὸν Σχολεῖον τοῦ Πανεπιστημίου, μόνον ἡ μέθοδος τῶν προτύπων λείξεων ἦτο ἡ καλυτέρα καὶ ἡ μᾶλλον ἐνδεξιγενὴς διὰ τὴν ὀλκὴν τῆς α' ἀναγνώσεως. Ἦδη ὁ κ. Πάτσος, διὰ σειρᾶς ὁμιλιῶν του εἰς διάφορα παιδαγ. συνέδρια καὶ εἰς τὸ σημερινὸν ἐκπαιδ. σας ἐδῶ εἰς τὴν Καβάλαν, διὰ τῶν ἐκτεθέντων ἐπιχειρημάτων του, διὰ τῶν μεθοδικῶν συνδυαστικῶν ὑποδείξεών του καὶ διὰ τῆς πληροῦς καὶ ἐν λεπτομερείᾳ ἀναλύσεως τοῦ θέματος «Ὁ ρθὴ μέθοδος Διλέας α' ἀναγνώσεως»,

με ἔπεισεν ἀπολύτως ὅτι τὸ δίκαιον εὐρίσκεται
 μὲ τὸ μέρος του. Πρέπει νὰ ἔχωμε τὸ θάρρος
 νὰ ἀναγνωρίζωμεν τὸ δίκαιον ὅταν ὁ εἰσαγγητὴς
 μᾶς πείθῃ περὶ αὐτοῦ. "Ἦδη, ἀπὸ σήμερον σὰς
 δίδω τὴν ἐντολὴν καὶ σὰς ἀφήνω ἐλευθέρους νὰ
 πειραματισθῇτε μετ' τὴν νέαν μέθοδον
 τῇ ν ὀ λ ι κ ῇ ν « ἰ δ ε ο π τ ι κ ῇ ν », τὴν ὁ-
 ποίαν μᾶς ἀνέπτυξεν ὁ κ. Πάτσος. Τὸν συγχαίρει
 διὰ τὴν παιδαγωγικὴν του ἐμβροθύειαν, διὰ τὸ
 θάρρος καὶ διὰ τὴν πειστικὴν μετ' τὴν ὁποίαν
 ἐκλαίκευε τὰς κατακτήσεις τῆς νέας παιδαγω-
 γικῆς ἐπιστήμης . . . ».

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΤΣΑΛΑΣ
Γεν. Ἐπιθεωρητῆς Σχολείων
(Παιδαγ. Συνέδριον Καβάλας)

(Τρία στιγμιότυπα από την «Παιδαγ.
Εβδομάδα» της Χίου.)

— «... Σὰς παρουσιάῳ σήμερα ἐνώπιόν
σας τὸν κ. Χάρη Πάτην, παιδαγωγὸν - Δ)τὴν
τοῦ περιοδικοῦ «Ν. Σχολεῖον», τὸν ὁποῖο ἐκά-
λεσα νὰ τιμῇ τὸ παιδαγωγικὸ μας συνέδριο
καὶ νὰ μᾶς ἀναπτύξῃ διαφόρους ἀπόψεις ἐπὶ
τοῦ θέματος «Παλαιὸ καὶ Νέο Σχολεῖο».
Εἶναι πολλὰ προσδοκτικὰς στὶς ἀποψεις
τον καὶ παρακαλῶ νὰ τὸν παρακολουθήσωμε
μὲ προσοχὴν. Ἐμεῖς ἐδῶ, στὴν περιφέρεια Χίου,
πραγματοποιούμεν τὸ Ν. Σχολεῖο ἀλλὰ μὲ
κάποια συντηρητικὴ μορφή. Οἱ διάφοροι εἰση-
γηταὶ θὰ ἐκθέσουν τὰς ἀποψεις των καὶ ἐγὼ ὁ
ἴδιος θὰ κλείσω τὰ θέματα διὰ σειρᾶς τελικῶν
συμπερασμάτων... »

— "Ακουσα με προσοχή τὸν πρόλογο τοῦ κ.
Ἐπιθεωρητοῦ σας καὶ ὅλες τῆς εἰσηγήσεως τῶν
κ.κ. ὁμιλητῶν καὶ τῆς συζήτησεως τῶν κ.κ. Συνέ-
δρων. Ἐμείνα ἐξαιρετικά ἱκανοποιημένος ἀπὸ τῆς
γόνιμης ἐργασίας τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ. Θὰ μοῦ
ἐπιτρέψετε ὅμως μιά μικρὴ παρατήρησι. Ὁ κ.
Ἐπιθεωρητής σας εἶπε ὅτι σῆς ἐδῶ στὴ Χίο
πραγματοποιεῖτε κάποια συντηρητικὴ μορφή τοῦ
Νέου Σχολείου. Ἀπ' ὅσα ἀκουσα ὅμως καὶ
εἶδα νὰ συζητοῦνται καὶ νὰ ἐκθέτῳται στὴν
αἴθουσα αὐτὴ, διεκλίσταμα ὅτι πραγματοποιεῖτε
πάρα πολλὰ ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τοῦ Ν. Σχο-
λείου. Βρισκόμαστε ἀκριβῶς στὸ ἐξῆς σημεῖο.
Μπροστὰ μας εἶναι μιά γέφυρα. Εἴηαι ἡ γέφυρα
ποῦ ὀδηγεῖ, ἀπὸ τὸ Π. Σχολεῖο, στὸ Νέο Σχο-
λεῖο. Ὅποιοι τὴν περάσει, παίει πῦρ, ἀνίχνει
στὸν καινοὺργο κόσμον τῆς παιδείας, στὸ Νέο
Σχολεῖο. Ὁ Ἐπιθεωρητὴς σας βρίσκεται πάνω
στὴ μεσαία καμάρα τῆς γέφυρας! Σῆς τὸν
ἀκολοθηθῆτε! Ἀνεμίζει τὴ σημαία τοῦ Ν. Σχο-
λείου. Ἐκεῖ στὴν καμιντὴ τοῦ μεσαίου τῶξου
στέκεται ἀναποφάσιτος, ἐρευνᾷ τὸν ἄγνωστο
κάμπο ποῦ τὸν περιμένει: τὸ «Ν. Σχολεῖο». Ἡ
παρουσία μου στὸ συνέδριον σας αὐτὸ τὸ σκοπὸ
ἔχει. Νὰ σᾶς ἐνθαρρύνω ὥστε, μαζί με τὸν λαμ-
πρὸ Ἐπιθεωρητὴ σας, νὰ περάσουμε ἄφοβα τὸ
γεφύρι, με ἀνεμισμένη περὶφάνη τὴ σημαία τοῦ
Ν. Σχολείου, στὸν ἀντικρὺν κατὰρτάσιμον κάμ-
πο! Ἐκεῖ μᾶς περιμένει τὸ βασίλειο τῆς χαρᾶς.
Ἐκεῖ βασιλεύει τὸ παιδί. Ἐκεῖ οἱ μέθοδοι καὶ
τὰ διδακτικά καλὸνύια τῆς παλαιᾶς παιδαγωγικῆς

δὲν ἔχουν πέραση !... (Ζωηρά χειροκροτή-
ματα ἀπ' ὅλους τοὺς συνέδρους).
(ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΗΣΗΣ)

— ... Εὐχαριστῶ τὸν κ. Πάτση γιὰ τὰ ἐνθαρρυντικά του λόγια. Οἱ ἀπόψεις του γύρω ἀπὸ τὸ μεγάλο θέμα τοῦ «Παλιού καὶ Νέου Σχολείου», πού μᾶς ἀπασχόλησε ὁλόκληρη αὐτὴ τὴν ἑβδομάδα, ἦταν μεστής καὶ μετῶσης νερῶν. Ἀκούσατε μὲ πόση διαύγεια καὶ μετῶση νερῶν, μᾶς μίλησε ἕνας φίλος τοῦ δασκάλου καὶ τοῦ παιδιοῦ, ὁ Χ. Πάτσης. Τὸν διαβεβαίωσαμε ὅτι ὅλες οἱ ἀπόψεις του μᾶς εὐρίσκουν συμφωνοῦς. Ἀλλὰ θὰ συνεχίσουμε τὸ πρόγραμμά μας, ὅπως τὸ ἔχομε καθορίσει διὰ τῶν διαφόρων ἐγκυκλίων μας καὶ θὰ χαροῦμε πολὺ ἂν ὁ κ. Πάτσης ἔχει τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ καὶ πάλιν γιὰ νὰ σημειώσῃ τὰς προδόσεις μας...
ΚΩΝ.ΝΟΣ ΜΠΑΛΛΑΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων Χίου
(«Παιδαγωγικὴ ἑβδομάδα»)

... Προσεκάλεσα τὸν κ. Πάτση νὰ δώσῃ μίαν διάλεξιν ἐνώπιόν σας με θέμα τῆς ἀπολύτου ἐκλογῆς του. «Ὅπως εἶδατε μᾶς ἀνέπτυξε τὸ θέμα περὶ «Ἐνιαίας Συγκροτητοῦ τῆς Διαιρέσεως» εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας τοῦ κ. Πάτση Δημοτικῶν Σχολείων. Εὐχαριστῶ τὸν κ. Πάτση διὰ τὴν ἐμπειροστατωμένην διάλεξίν του, ἐπὶ ἐνὸς τόσο πολυπλόκου καὶ ἀπεράντου θέματος καὶ τὸν συγχαίρω, ἐξ ὀνόματος ὅλων σας, διὰ τὴν προθυμίαν με τὴν ὁποίαν ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν παρακλήσιν μας...».

Δ) τῆς Παιδαγ. Ἀκαδημίας Ἰωαννίνων

... Ὁ φίλος μας ὁ κ. Πάσης μας κατε-
γορήσει με τὰς νέας ἀποφάσεις τὰς ὁποίας ἐξε-
θεσεν ἐνώπιόν μας ἐπὶ τοῦ θέματος «τὸ
Σχολεῖον Ἐργασίας καὶ τὰ Ἐπο-
πτικά μέσα Ἀλλίας...»

ἔσα Δ)λίᾱς...
 Β. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
 Γεν. Ἐπιθεωρητῆς [Σχολείων
 (Παιδαγ. Συνέδριον Λειβαδιᾶς

... Ἡ μεταρρύθμιση τοῦ προγράμματος εἶναι ἡ πιὸ δύσκολη ἀλλὰ καὶ πιὸ ἀναγκαῖα παιδαγωγικὴ ἐπιχείρηση. Ὁ κ. Πάτσος, μὲ τὴν πλὴν ὅλη καὶ ἐμπειροπαισιμὴν εἰσήγησίν του πᾶν τοῦ θέματος αὐτοῦ ἔπεισε καὶ τὸν πιὸ διστακτικὸ ἀπὸ ὅλους μας, γιὰ τὴν ἀνάγκη αὐτῇ. Τὸ πρῶτο εἶναι ὅτι ὁ κ. Πάτσος μᾶς ἀνέπτυξε ἐδῶ ὁλόκληρο τὸ περιεχόμενο τῆς ὕλης τοῦ Νέου προγράμματος καὶ ὅχι γενικότητες. Ἔθεσε, λοιπὸν, στὴ διάθεσίν μας αὐτὸ τοῦτο τὸ νέο πρόγραμμα. Ἐχομε κάνει καὶ ἐμεῖς σχετικὴ ἐργασία. Ἀς ἐνσωμαίωμε λοιπὸν ὅλοι τὶς προσπάθειές μας, ὥστε πολὺ γρήγορα, τὸ πρόγραμμα τοῦ 1913, μὴ ἀντικατασταθῇ μὲ ἓνα νέο, τὸ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποῖου τόσον σαφές, μᾶς περιέγραψε ὁ κ. Πάτσος....

ΤΖΑΝΟΣ ΤΣΑΓΚΙΑΣ
'Επιθεωρητής Σχολείων
(Παιδαγ. Συνέδριον 'Ηρακλείου Κρήτης)

... 'Αγαπητοί μου Σπουδασταί. 'Η σημερινή διάλεξις τοῦ κ. Πάτση με θέμα «'Η νέα παιδαγωγική, οἱ σκοποὶ καὶ οἱ πραγματοποιήσεις της σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμον», μᾶς ἱκανοποίησε ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Εἶδατε μὲ πόσον ἀνεκινεῖται ὁ κ. Πάτσης, μέσα εἰς τὸν δαίδαλον τῆς παγκοσμίου παιδαγωγικῆς βιβλιογραφίας καὶ τῶν κατακτήσεων τῆς Νέας Παιδαγωγικῆς 'Επιστήμης. 'Εξεπλάγη διὰ τὴν τόσῃ ἐνημέρωσίν του. 'Ηκονα περὶ αὐτοῦ ἀλλὰ τώρα πιστώνω ἰδίους ὁμᾶσιν πόσον συγχροτημένη προσωπικότης εἶναι. 'Εκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὰς ἀόκνους προσπάθειάς του καταβάλλει γιὰ τὴν ἐπιγράτῃ τοῦ Ν. Σχολείου καὶ στὴν χώραν μας. Σεῖς οἱ νέοι πρέπει νὰ μιμηθῆτε τὸ παράδειγμα του...».

ΣΤΑΜΟΣ ΓΑΥΚΑΣ

Δ)ντῆς Παιδαγ. 'Ακαδημίας 'Ηρακλείου Κρήτης

«... 'Η ἀνάπτυξις τοῦ ψυχολογικοῦ θέματος «ὁ Νόμος τῆς καθολικότητος καὶ ἡ ἐφαρμογὴ του στὴ Δ)λία» ὑπὸ τοῦ κ. Πάτση μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντιληφθῶμε πόσον μέγα εἶναι τὸ χάσμα μεταξὺ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Ψυχολογίας τοῦ Παιδιοῦ. 'Εφ' ὅσον διαπιστοῦται ὅτι —ἀντιθέτως ἀπ' ὅσα ἐδίδασκε ἡ παλαιὰ συνειρμικὴ ψυχολογία— τὸ μικρὸ παιδί ἀντιλαμβάνεται τὴν παράστασιν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου βάσει τοῦ νόμου τοῦ Sygretisme καὶ τῆς fonction de globalisation ποὺ μᾶς ἀνέπτυξεν ὁ κ. Πάτσης, τότε καὶ ἡ Δ)λία μας καὶ ὅλη ἡ συμπεριφορὰ μας ἀπέναντι τοῦ παιδιοῦ πρέπει ν' ἀλλάξη. Εὐχαριστῶ καὶ συγγαίρω τὸν κ. Πάτση, διὰ τὸν κόπον ποὺ ἔλαβε νὰ μᾶς ἀναπτύξῃ ἓνα τόσο λεπτὸν καὶ τόσο ἐνδιαφέρον ψυχολογικὸν θέμα...».

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΟΥΑΜΕΝΤΗΣ

Δ)τῆς Παιδαγ. 'Ακαδημίας Μυτιλήνης

III. 'Απὸ τὸ συγγραφικὸ καὶ ἐκδοτικὸ τοῦ ἔργου

Χιλιάδες εἶναι οἱ ἐπιστολὲς ποὺ ἔχουν φτάσει στὰ Γραφεῖα τοῦ «Ν. Σχολείου», γεμάτες ὕμνους γιὰ τὰ ὠραῖα σχολικὰ καὶ παιδικὰ βιβλία ποὺ συνέγραψε καὶ ἐξέδωσε ὁ κ. Χάρης Πάτσης, γιὰ τοὺς θαυμαστικούς γεωγραφικούς του χάρτες, γιὰ τὰ παιδαγωγικά, ψυχολογικά κλπ. συγγράμματά του καὶ γιὰ τὴν πλούσια καὶ γόνιμη ἀρθρογραφία του στὸ περιοδικὸ «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ» (ποὺ μὲ τὸ σημερινὸ τεῦχος, συμπληρώνει 14 χρόνια ἐκδοτικῆς ζωῆς καὶ μπαίνει στὸ 15ο).

'Απειρες εἶναι, ἐπίσης, καὶ οἱ εὐνοϊκὲς κρίσεις καὶ τὰ βιβλιογραφικὰ σημειώματα ποὺ ἔχουν καταχωρηθῇ σ' ὅλα τὰ ἐκπαιδευτικὰ περιοδικὰ τῆς χώρας μας, στὸν περιοδικὸ καὶ καθημερινὸ τύπο, γύρω ἀπὸ τὴ συγγραφικὴ καὶ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τοῦ τιμωμένου σήμερα παιδαγωγοῦ. Καὶ νὰ θέλαμε νὰ καταχωρήσουμε τίς κρίσεις αὐτὲς δὲν θὰ ἔφτανε ἓνας ὁλόκληρος τόμος. Θὰ ἀρκεστοῦμε, λοιπόν, νὰ καταχωρήσουμε μερικὰ μόνον ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἀναφέρονται στὸ μεγαλύτερο ἐκδοτικὸ ἐπίτευγμα τοῦ Χάρη Πάτση: τῇ «Μεγάλῃ 'Εγκυκλοπαίδειᾳ τῶν Νέων».

«...Καὶ νῦν γράφοντες ὑμῖν ἐπιθυμοῦμεν νὰ συγχαρῶμεν διὰ τὴν ἐκδοσιν τοιαύτης περισπουδαστοῦ ἐπιστημονικῆς 'Εγκυκλοπαιδείας, εὐχόμενοι ὅπως ὁ 'Υψιστος ἐνισχύῃ ὑμᾶς πρὸς συνέχισιν τῆς τόσο γονίμου πνευματικῆς ὑμῶν ἐργασίας.

Καὶ ἐπὶ τούτοις βέβαιοι, ὅτι ἡ εὐγενὴς αὐτῇ χειρονομίᾳ τῆς ὑμετέρας 'Εντιμότης θὰ συνεχισθῇ καὶ εἰς τὴν ἐκδοσιν ὑπ' αὐτῆς νέων συγγραμμάτων, ἀπονέμομεν ὑμῖν ὁλόθυμον τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχεικὴν εὐλογίαν».

Μετ' ἀγάπης πατρικῆς
διὰ τυροῦ πρὸς Θεὸν εὐχέτης
'Ο Κωνσταντίνουπόλεως
ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

δοσιν τῆς 'Εγκυκλοπαιδείας σας εἶναι ὠφελιμότητα καὶ σὰς ἐκφράζω εὐκρινῶς τὰς ἐγκαρδίας εὐχὰς μου διὰ τὴν ἐπιτυχίαν σας.

Ν. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
'Υπουργὸς 'Εσωτερικῶν

'Η «'Εγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» πρέπει νὰ γίνῃ ὁ ἀπαραίτητος σύντροφος καὶ ἄλκιμος. Ἀπὸ καμμίαν 'Αλκιμικὴν βιβλιοθήκην δὲν πρέπει νὰ λείψῃ τὸ χρῆσιμόν αὐτοῦ ἔργον.

Κ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
'Αντιστράτηγος

Γενικὸς 'Αρχηγὸς Σώματος
'Ελλήνων 'Αλκίμων

... 'Η προσπάθειά σας αὕτη, εἰμαι ἀπολύτως βέβαιος θὰ ἐπικροτηθῇ ὑπὸ πάντων, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τῶν 'Εκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν Στοιχειώδους καὶ Μέσης Παιδείας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς μαθητιώσης καὶ τῆς ἐξωσχολικῆς νεολαίας μας, ἥτις θὰ εἶδῃ εἰς τὸ διὰ πρώτην φορὰν ἐκδιδόμενον ἐν 'Ελλάδι πολύτομον ἔργον σας, τὸν ἀπαραίτητον σύντροφον καὶ βοηθόν, μίαν μοναδικὴν πηγὴν γνώσεων διὰ ποικίλην ἐνασχόλησιν: ἐγκυκλοπαιδικήν, λογοτεχνικήν, καλλιτεχνικήν, καθαρῶς ἐπιστημονικὴν καὶ γλωσσικήν.

Τὴν προσπάθειάν σας διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς Μ.Ε.Ν. ἀπολύτως ἐπιδιοκίμῳ καὶ εὐχομαι ὅπως τὸ ἔργον σας τοῦτο ὁλοκληρουμένον ἀποβῇ βοήθημα καὶ ἐντρυφήμα διὰ τὴν 'Ελληνικὴν Νεολαίαν.

Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ

'Ακαδημαϊκὸς - 'Υπουργὸς Προεδρίας

'Η «Μεγάλῃ 'Εγκυκλοπαίδειᾳ τῶν Νέων» εἶναι ἔργον σημαντικόν, καὶ ἀξιόλογον, τὸ ὁποῖον μεγάλως θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς μορφώσεως τῶν 'Ελληνοπαίδων. Συνάμα θὰ βοηθήσῃ σημαντικῶς καὶ ἐκεῖνους ποὺ ἐργάζονται ἐξωσχολικῶς διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς μορφώσεώς των.

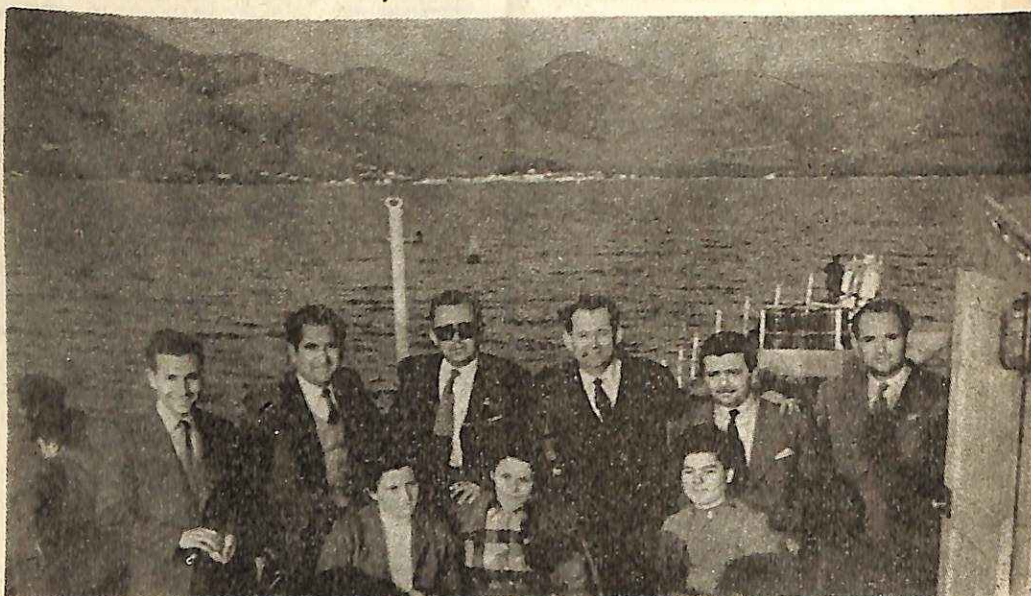
Τὸ σύστημα ποὺ ἐγκαινιάσατε διὰ τὴν ἐκ-

Εἰς τὴν ὑμετέραν «Μεγάλῃ» 'Εγκυκλοπαίδειαν τῶν Νέων» συναντᾷ τις κατὰ τὸ ἐντελὲς ἰδιάζον, κατὰ τὸ προσηρμοσμένον εἰς τὰς μορφωτικὰς ἀνάγκας τῆς νεολαίας μας. 'Ιδίως οἱ μαθηταὶ Στοιχειώδους καὶ Μέσης 'Εκπαιδευτικῆς θὰ εἶδῃ εἰς τὸ μνημειώδες ἔργον σας, σεως θὰ εἶδῃ εἰς τὸ μνημειώδες ἔργον σας, ἓνα ἀσφαλὲς καὶ ἀπαραίτητον ὁδηγόν, μίαν βασικὴν πηγὴν παιδαγωγικῆς ἡλεγκμένης γνώσεως, πρὸς σχολικὴν καὶ ἐξωσχολικὴν ζωὴν, οὕτως ὥστε ἡ Μ.Ε.Ν. νὰ ἀποβῇ ἐντρυφήμα διὰ τὴν νεολαίαν μας ἐν ταύτῃ δὲ καὶ εἰδικὸν βοήθημα διὰ τὴν προετοιμασίαν τῶν μαθητῶν καὶ σπουδαστῶν εἰς τὰ σχολικὰ τῶν μαθημάτων.

Εὐχομαι ὅπως τὸ μνημειώδες ἔργον σας, ὁλοκληρουμένον, γίνῃ κτήμα παντὸς σχολείου καὶ πάσης 'Ελληνικῆς οἰκογενείας, συντελοῦν οὕτω εἰς τὴν ἀνοδὸν τῆς πνευματικῆς στάθμης τοῦ ἐθνικοῦ λαοῦ μας.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ
'Υπουργὸς Βορείου 'Ελλάδος

Μὲ μεγάλην μου χαρὰν εἶχον νὰ κυκλοφορῇ τὸ περισπούδαστον ἔργον σας «Μεγάλῃ 'Εγκυκλοπαίδειᾳ τῶν νέων». Σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰ θερμώτατα συγχαρητήριά μου. Εἶναι ἓνα ἔργον ἀπαραίτητον ὅχι μόνον διὰ μαθητὰς καὶ διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε δια-

'Ο ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΣΗΣ περιοδεύει σ' ὁλόκληρη τὴν 'Ελλάδα κυρρύνει τὴν 'Εκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση καὶ ἐκλαίκευει τίς ἀρχές τοῦ Νέου Σχολείου

Στὴ φωτογραφία μας στὸ Φέρι Μπὼτ 'Ηγουμενίτσας—Κερκύρας μὲ ὁμάδα ἐκπαιδευτικῶν ἀπὸ τὴν περιφέρεια Πιερίας ('Εκπαιδευτικὴ ἐκδρομή).

νοούμενον. Είναι έργον τὸ ὅποιον θὰ τιμῇ τὰ Ἑλληνικά γράμματα. Είναι κάτι πὺν ἔλειπε ἀπὸ τὸν τόπο μας. Τὸ συνιστῶ εἰς πάντα κύκλον, εἰς κάθε διανοούμενον.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΕΓΚΙΝΗΣ
Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν

... Ἀνάμεσα στὴν σφίγγουσαν ἐκδοτικὴν κρίσιν γύρω ἀπὸ τὴν τύπωσιν Ἑγκυκλοπαιδείων προστεθῇ ἀπὸ τινων ἐτῶν καὶ ἡ διὰ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου **ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ**: «Μεγάλη Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» ἀριθμοῦσα 28 τόμους.

Κάτι τὸ καινούργιο στὸν τομέα αὐτόν. Κάποια θετικὴ προώθησις γενικωτέρας παιδαγωγικῆς μορφῆς.

Τὴν ἐκδοσὶν τῆς «Μεγάλης Ἑγκυκλοπαιδείας τῶν Νέων» τοῦ Χάρη Πάτση τὴν **ΕΥΛΟΓΗΣΑΝ** θεολογικοὶ ποιμέναρχαι, τὴν **ΕΠΗΝΕΣΑΝ** Κυβερνητικοὶ παράγοντες, τὴν **ΧΑΙΡΕΤΙΣΑΝ** μετ' ἐνθουσιασμὸν Ἑκπαιδευτικοὶ Ἐπιθεωρηταί, τὴν **ΧΑΡΗΚΑΝ** οἱ δασκάλοι καὶ τὰ παιδιά.

Ἄς καταβληθῇ συνεπῶς προσπάθεια ὥστε νὰ ἐνισχυθῇ παντοιοτρόπως μιὰ εὐγενικὴ ἐξόρμησις ἥτις, ἀποτελεῖ προσφορὰν στὴν ὑπόθεσιν τῆς παιδείας μας.

ΕΥΡΥΠΙΑΔΗΣ ΣΟΥΡΛΑΣ
Παιδαγωγός

Παρακολουθῶν τὴν ἐντὸς ἐλαχίστων ἐτῶν σημειωθείσαν ἀλματωδῶς ἐπιτυχὴ πρόδοσιν σας εἰς τοὺς τομεῖς τῆς πολυπλευροῦ ἑκπαιδευτικῆς δράσεώς σας ὡς συγγραφέως καὶ ἐκδότου διαφόρων παιδαγωγικῶν καὶ βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ὡς καὶ διευθυντοῦ καὶ ἐκδότου παιδαγωγικοῦ περιοδικοῦ, εἰς τῶν ὁποίων ἔχετε συμβάλει σημαντικῶς διὰ τὴν συνδύλυσιν καὶ τόνωσιν τῆς συγχρόνου παιδαγωγικῆς κινήσεως εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν Στοιχειώδη Ἑκπαίδευσιν, αἰσθάνομαι ἰδιαίτερος τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσω ὁλοπῶγως τὰ συγχαρητήριά μου διὰ τὴν ἀναληφθεῖσαν νέαν μεγαλειώδη καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐξόρμησιν σας διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Μεγάλης Ἑγκυκλοπαιδείας τῶν Νέων».

Ἡ χρησιμότης τοῦ ἔργου τούτου διὰ τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν ὡς ἔχει προγραμματισθῇ ὁ σκοπὸς του, τυγχάνει ὀφθαλμοφανῆς.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι μετὰ τὴν βοήθειαν καὶ ἐκλεκτοῦ ἐπιτελείου θὰ φέρετε εἰς πέρας τὸν ἀναληφθέντα ἄλλον διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἀξιόλογον βοήθημα θὰ παράσχετε εἰς τὰ σχολεῖα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ
Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

... Ἀλλ' ἡ «Μεγάλη Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» τοῦ κ. Πάτση δὲν ἐξυπηρετεῖ μονάχα τὰ παιδιά τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ τὴ σπουδάζουσα νεολαία στὰ γυμνάσια καὶ στὰ πρῶτα ἔτη τῶν ἀνωτέρων καὶ ἀνωτάτων σχολῶν μας. Μεγαλύτερες ἀκόμα ὑπηρεσίαι προσφέρει στὸ μεγάλο κοινόν, πὺν δὲν ἔχει καιρὸ νὰ χρησιμοποιή-

λεξικά γιὰ νὰ καταλάβῃ τὸ τί γράφει μιὰ ἐγκυκλοπαίδεια. Ἡ «Μεγάλη Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» προσφέρει τίς ὑπηρεσίαις τῆς μετὰ τὸν εὐληπτο, ἀπλό, συστηματικὸν καὶ μεθοδικόν. Είναι τὸ μοναδικὸ μέσο γιὰ τὴν ἐκλαίκευσιν τῶν ἐπιστημῶν, τῆς τέχνης, τῆς φιλοσοφίας καὶ γενικῶς τῶν δυσκόλων ἀλλὰ καὶ τῶν χρησίμων προβλημάτων σήμερα γιὰ τὸν κάθε πολίτη ἐνὸς σύγχρονου δημοκρατικοῦ κράτους.

Θ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ
Διευθυντὴς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας καὶ Κέντρου Ἑρευνῶν Ἐπιμορφώσεως Ἑνηλίκων

Εἶθε ἄξιος συγχαρητηρίων πολλῶν, διότι συνελάβατε τὴν ἰδέαν καὶ ἐπραγματοποιήσατε τὴν ἐκδοσὶν ἐνὸς τόσου, διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ὠφελίμου ἔργου, τὸ ὅποιον ἐνῶ δὲν παύει νὰ ἔχη τὸν ἐπιστημονικὸν τὸν χαρᾶν, παρορυσιάζει δροσιὰ καὶ χάριν παιδικήν, στοιχεῖα δηλ. τόσον ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς ἀντενέργειαν καὶ αὐτομόρφωσιν.

Ὁ κατάλληλος ἐξ ἄλλων καὶ λίαν ἐπιτυχῆς συνδυασμὸς μεγέθους, ὀγκου καὶ στερεότητος βιβλιοδετήσεως καθιστοῦν τοῦτο λίαν εὐχάριστον.

Σὰς εὐχομαι πλήρη ἐπιτυχίαν εἰς τὰς εὐγενεῖς σας προσπάθειαις ὑπὲρ βελτιώσεως καὶ προόδου τῶν ὄρων καὶ συνθηκῶν τῆς ἑκπαίδευσέως μας.

Ι. ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

Ἡ ὅλη ἐμφάνισις τοῦ ἔργου αὐτοῦ μετὰ παραινῆσιν ὥστε νὰ τὸ προσέξω ἰδιαίτερος καὶ, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως πολλῶν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ θεμάτων, νὰ διαπιστώσω ὅτι πρόκειται περὶ εὐσυνειδήτου καὶ φροντισμένης ἐργασίας. Παρορυσιάζεται σ' αὐτὸ ὅλη ἡ ἐργασία προσρημοσμένη εἰς τὰς γενεὰς τῶν νέων μας, οἱ ὁποῖοι πράγματι ἔχουν μεγάλας καὶ παντοειδεῖς ἐλλείψεις σήμερα, ἰδίως δὲ πνευματικὰς τοιαύτας.

Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προσδίδει εἰς τὸ ἔργον σας μεγαλντέραν ἀξίαν.

Ὅπως ἰδιαίτερος ἡ Μ.Ε.Ν. δύναται νὰ συμβάλῃ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς σπουδάζουσας νεότητος ἐπειδὴ ἐπιμένει εἰς τὴν διεξοδικὴν ἀνάπτυξιν θεμάτων τὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται εἰς τὸν κύκλον τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα καὶ τὰ Γυμνάσια. Ἡ ἐπιμελημένη καὶ ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις τῶν θεμάτων αὐτῶν, ἡ γλωσσικὴ σαφήνεια καὶ ἡ μεθοδικὴ ἐπεξεργασία τῶν, καθιστᾷ τὸ ἔργον συμπληρωματικόν ἐνὸς κενοῦ.

ΚΩΝ. Δ. ΜΠΑΛΛΑΣ
Γεν. Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

Ἡ ἀρξάμενη κυκλοφορία τῆς «Ἑγκυκλοπαιδείας τῶν Νέων», δὲν θὰ ἀφήσῃ ἀσυγκλήτητον τὴν ψυχὴν τῶν ἑκπαιδευτικῶν λειτουργῶν.

γῶν καὶ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῆς μαθητώσεως Νεολαίας.

Εὐχομαι ὅπως τὸ νέον δημιούργημά σας, ἡ Μ.Ε.Ν., τύχῃ τῆς αὐτῆς εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Κόσμου καὶ καταστῇ πολῦτιμος πηγὴ διὰ τὴν αὐτενεργὸν ἀπόκτησιν χρησίμων γνώσεων.

ΣΤΕΦ. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

Σὰς συγχαίρω δὲ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἐμπνευσίαν σας νὰ ὑποβληθῇ, ὅχι μόνο σὲ μεγάλες δαπάναις, ἀλλὰ καὶ σὲ πολλοὺς κόπους, γιὰ νὰ χαρίσετε σὲ Νέους καὶ Μεγάλους ἕνα τόσο ἐξαιρετικὸν καὶ χρήσιμο ἐγκυκλοπαιδικὸν βοήθημα.

Ἡ ἐξοστράκισις τῶν ψυχροθόρων ἐντύπων, πὺν θέτει σήμερα σὲ μεγάλη κυκλοφορία ἡ «ἐμπορία» τοῦ βιβλίου, θὰ ἐπιτευχθῇ μόνο μετὰ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἀπὸ βιβλία ὑψηλῆς μορφωτικῆς ἀξίας, ὅπως εἶναι ἡ «Μεγάλη Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» σας.

Κ. ΜΑΛΟΥΚΟΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

Ἀνέγνωσα μετὰ προσοχὴν τὰ περισσότερα ἐκ τῶν περιεχομένων τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων τόμων τῆς «Μεγάλης Ἑγκυκλοπαιδείας τῶν Νέων» πὺν εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ στείλετε. Ὁμολογῶ ὅτι ἔμεινα ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια, ἀπὸ τὴν σαφήνεια, ἀπὸ τὴν ἀπλότητα τῆς γλώσσης, ἀπὸ τὴν ἐνημερότητα καὶ ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεων πὺν παρέχονται διὰ τοῦ ἔργου σας τούτου. Δι' αὐτὸ ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι ἡ «Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» δύναται ν' ἀποτελέσῃ πολῦτιμον βοήθημα διὰ τὸν Διδάσκαλον καὶ διὰ τὸν μαθητὴν.

Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΥΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

... Ἀπὸ ὅλους τοὺς τόμους, πὺν εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ ἀποστείλετε, ἐσχμάτισα τὴν γνώμην ὅτι ἡ Ἑγκυκλοπαίδειά σας εἶναι καθ' ὅλα ἄρτιον ἔργον καὶ θὰ ἦτο εὐχὴς ἔργον, ἐὰν αἱ Σχολικαὶ Βιβλιοθήκαι τῶν Γυμνασίων καὶ Δημοτικῶν Σχολείων εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ ἀποκτήσωσι τὸ μνημειώδες τοῦτο ἔργον σας, πολὺ δὲ περισσότερον ἐὰν οἱ γονεῖς τῶν μαθητῶν ἔδιδον ὡς δῶρον εἰς τὰ τέκνα τῶν τὴν πηγὴν αὐτὴν τῶν γνώσεων ἐκ τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῆς ὁποίας οὐδὲν πρόβλημα ἄλλον, οὐδεμία ἀπορία ἄνευ ἀποκρίσεως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

... Εὐρίσκω ὅτι τὸ ἔργον σας αὐτό, ἡ Μ.Ε.Ν., πληροῖ ἐν μέγα κενόν ὄντως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν καὶ ὅτι θὰ ἀποβῇ πολῦτιμος σύμβουλος τῆς σπουδάζουσας νεολαίας μας.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΔΟΥΚΑΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

Ἐλαβα τοὺς πρώτους τόμους τοῦ περὶ σπουδάζοντος ἔργου σας «Μεγάλη Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων». Σὰς εὐχαριστῶ καὶ σὰς παιδεύω διὰ τὴν γενναίαν ἀπόφασιν σας νὰ συγχαίρω διὰ τὴν γενναίαν ἀπόφασιν σας νὰ ἐκδώσετε ἕνα ἔργον τὸ ὅποιον πολὺ νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν πρόδον τοῦ λαικοῦ σχολείου καὶ τῶν ἐργατῶν του, ἀλλὰ καὶ παντὸς διανοομένου.

Α. ΚΟΤΣΙΚΗΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

... Θέλω νὰ σὲ συγχαρῶ, ἀγαπητέ μου, γιὰ τὴν θαυμασίαν ἐμπνευσιν, τὴν μεγάλην ἐπιτυχίαν, τὴν πρωτοφανῆ δημιουργίαν, γιὰτὶ εἶχες τὴν τόλμην νὰ μᾶς παρουσιάσῃς τὴν ἀθάνατην «**ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ**» (Μ.Ε.Ν.). Ὁλόκληρη ἡ Ἑλλάδα σὲ καμαρώνει γιὰ τὸ μέγα δημιούργημα σὺν ὑπὲρ τῆς Παιδείας. Ἡ ὠραία καὶ θαυμασία αὐτὴ ἐκδοσις τῆς Μ.Ε.Ν. εἶμαι βέβαιος πὺς θὰ καταλήξῃ μελλοντικῶς σὲ μιὰ ἄλλη πὺς μεγάλη καὶ πὺς ὑπεράσια πὺς μετὰ τὸ ὄνομά σου ὡς σύμβολο θὰ σκεπᾷ, σὴ ὁλόκληρο τὸ χῶρον πὺς λέγεται Ἑλλάδα, αὐτὴ τὴν ἀθάνατην πατρίδα μας πὺς τόσο ἀγαπᾷμε ὅλοι καὶ τόσο λαχταροῦμε.

ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΝΙΟΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

... Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς εἶμεθα ἐνθέρμοι ὑποστηρικταὶ τῆς πανελληνίως ἀνεγνωρισμένης παιδαγωγικῆς ἐργασίας σας διὰ τὸ καλὸν τῆς Παιδείας καὶ τῆς ἀγαπημένης μας πατρίδος. Σὰς εὐχαριστοῦμεν δὲ πάρα πολὺ διότι εἶχατε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς δωρήσετε τὴν θαυμασίαν «Ἑγκυκλοπαίδειαν τῶν Νέων» σας, τὴν τόσον πολῦτιμον διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν μας.

ΣΩΤ. ΦΑΣΣΑΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

Ἡ «Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων» σας εἶναι ὄντως **ΜΕΓΑΛΗ** καὶ μεγάλη σας ἡ προσπάθεια διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο σύγγραμμα. Καὶ τὸ ὄνομάζω ἐνδιαφέρον ὅχι διὰ μίαν τυτικὴν φιλοφρόνησιν. Τὰ περισσότερα βιβλία πὺς εἶδους φησαν μέχρι σήμερα διὰ παιδιά τοῦ εἴδους αὐτοῦ εἶναι ξηρά, ἀνοῦσα καὶ ἀκατάλληλα. Πολὺ σπανίως παρουσιάζονται εἰς ἡμᾶς ἔργα τόσον φροντισμένα, ὅπως τὸ ἰδικόν σας.

Χαρτὶ, τύπος εἰκόνες, περιεχόμενον παιδικόν, συγχρονισμένον, ἐγκυκλοπαιδικόν, μορφωτικόν καὶ διαπλαστικόν, ὅλα αὐτὰ κάμνον τὴν «Μεγάλην Ἑγκυκλοπαίδειάν σας» εὐχάριστον καὶ λίαν ὠφέλιμον εἰς τὴν νεολαίαν.

Μετὰ τὸ σύγγραμμά σας τοῦτο καλλιεργεῖται ἐπιτυχῶς ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν πρὸς τὸ καλόν βιβλίον, ἡ φιλανθρωπία, καὶ συγχρόνως παρέρχεται ἡ κατάλληλος πρὸς τὴν ἡλικίαν τῶν μορφωτικὴ καὶ διαπλαστικὴ ὅλη.

ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιθεωρητὴς Σχολείων

... Δὲν ἔπαυσα ποτὲ λόγῳ τῆς σημασίας καὶ τῆς ἀξίας τῆς ἐκδόσεως τῆς Μ.Ε.Ν. διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰ Σχολεῖα, ἰδίᾳ τῆς ὑπάλθρου, νὰ

συνιστῶ τὴν προμήθειάν της. Ἐλπίζω ὅτι τὰ
Σχολεῖα τῆς χώρας μας θὰ τὴν ἀποκτήσουν
καὶ πολλοὶ Διδάσκαλοι καὶ γονεῖς τῶν μαθη-
τῶν θὰ τὴν κάμουν τὸ πολυτιμότερον δῶρον
στὰ παιδιὰ των. Θὰ σᾶς ἐνισχύσωμε ὅλοι
πρὸς τοῦτο.

I. ΧΑΤΖΗΛΑΚΗΣ

³ Επιθεωρητῆς Σχολείων

Και ἄλλην φοράν μοῦ ἐδόθη εὐκαιρία νὰ σημειώσω καὶ ἐξάσω τὴν προσφορά σου εἰς τὴν Στοιχειώτην Ἐκπαιίδευσιν τὴν ὄντως πολυσχιδίῃ. Μὲ μεγάλην μου χαρὰν ἐπανέρχομαι διὰ νὰ σέ συγχαρῶ καὶ πάλιν διὰ τὴν «Μεγάλην» Ἐγκυκλοπαιδεῖαν τῶν Νέων» ποὺ ἀπὸ καιρὸ ἐκδίδετε, ἔργον ποῦ τιμᾷ γενικώτερον τὴν ἐκπαιίδευσιν. Πράγματι ἡ Μ.Ε.Ν. εἶναι ἔργον μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του, ἡσχίμον καὶ εἰς τὸν διδάσκαλον - καθηγητὴν καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ γονεῖς. Εἴμαι βέβαιος ὅτι ὅλοι οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ θὰ συνδράμουν τὴν ἐθνωφέλιμον ταύτην προσπάθειαν.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΑΝΟΣ

¹ Επιθεωρητῆς Σχολείων

Ἔλαβα τοὺς τόμους τῆς Μ.Ε.Ν. καὶ σ' εὐχαριστῶ θερμᾶ. Ἐνα βιαστικὸ ξεφύλλισμά τους μοῦ ἐδραίωνε τὴ γνώμη πὺν εἶχα σχηματίσει γιὰ τὴν Μ.Ε.Ν. ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεώς της, πὺς πρόκειται δηλαδὴ γιὰ ἓνα ἔργο σοβαρὸ καὶ πολὺ ἐπιμελημένο, χρησιμώτατο δὲ γιὰ τοὺς δασκάλους καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν Σχολείων. Μπορεῖτε νὰ ὑπεργραφεύστε γιὰ τὴ συμβολή σας στὴν ἐν γένει πρόοδο καὶ ἀνάπτυξη τῆς Παιδείας μας.

K. LAZARHΣ

⁹ Επιθεωρητῆς Σχολείων

«... Μὲ θανμασμοῦ μορφωμένον ἀνθρώ-
που καὶ μὲ δέος μικροῦ παιδαγωγοῦ,
παρκαλοῦνθ' τὸν ἐκδοτικὸν σας ὄργα-
σμοῦ ἐδῶ καὶ ἀρετὰ χροῖα καὶ νουιολε-
κτικὰ ἀποκαλύπτομαι, μπροστὰ στὴν προόδὸ σας.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐξευρέσεως καταλλήλων ἀναγνώσμάτων καὶ βοηθημάτων γιὰ τὴν ικανοποίηση τῆς φιλανθρωπίας τῶν νέων μας (μαθητῶν—σπουδαστῶν—ἐργαζομένων νέων καὶ νεανίδων) καὶ τῆς ἐπιμορφώσεως αὐτῶν ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ μέγα πρόβλημα σήμερα. Αὐτὸ τὸ μεγάλο κενὸ ἔρχεται νὰ θεραπεύσῃ καὶ ικανοποιήσῃ ὁ Χάρης Πάτσης μὲ τὴν ἐκδοσὴ τῆς «Μεγάλης Ἑγκυκλοπαιδείας τῶν Νέων». Πραγματικὰ ἡ ΜΕΝ εἶναι ἔργον μέγα (28 τόμοι), εἶναι ἔργον μνημειῶδες καὶ μοναδικὸν στὸ εἶδος του. Πρόκειται περὶ συγγραφικοῦ καὶ ἐκδοτικοῦ ἄθλου. Ὁ Χ. Πάτσης, μὲ τὴν ἐκδοσὴ τῆς ΜΕΝ, ἀνέλαβε τὴν τεραστίαν εὐθύνην, ὥς ἄλλος Διδάσκαλος τοῦ Γένους, νὰ διαπαιδαγωγήσῃ τὴν Ἑλληνικὴ Νεότητα καὶ νὰ τὴν ὑποβοηθήσῃ νὰ συλλάβῃ τὸν ἀπέραντο θησαυρὸ τῶν γνώσεων πού μᾶς ἐκληρονόμησαν οἱ αἰῶνες καὶ ἐσφυρηλάτησεν ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ κατὰ τὴν μακραίωνη ἱστορίαν της. Παρέχει ὅλες τὲς γνώσεις· παγκόσμιες καὶ Ἑλληνικὰς σέ μιὰ ὠραία στρωτὴ ἀπλὴ Δημοτικὴ Γλῶσσα. Ἀκολουθεῖ τὴν ἐπίσημην Γραμματικὴν τοῦ Κράτους καὶ τὶς ὁδηγίαις τῆς Ἑκπαιδευτικῆς Μεταρρυθμίσεως.

Θυμώμαι ζωηρά τις διαμάχες σας
στο περιόδιο το 'Εκπαιδευτικά Χρονικά'
του ἀληθινοῦ Ἀθ. Μπουστά από τὸ
1936 μὲ τὸν ἀειμνηστο Ἀνδρέαδην γιὰ τὴν Ἀ-
ναλυτικὸ συνθετικὴ καὶ Ὀλικὴ μέθοδο τῆς Α' ἀ-
γωγῆς.

«Επίσης φέρνω ζωηρά στη μνήμη μου όταν, το 1939, δίδαμε διπλά - διπλά το καλοκαίρι, εξετάσεις για την διετή μετεκπαιδευση στο Πανεπιστήμιο και γράφαμε Φυσική Ιστορία, έλθεση 'Ιδεών και τα όποιατα παιδαγωγικά θέματα στα οποία άριστεύσατε.

Παρακολούθω την έκδοση της «Μεγάλης Έγκυκλοπαιδείας των Νέων» και της πρώτης «Έγκυκλοπαιδείας των Παιδιών», της «Ιστορίας Παπαρηγοπούλου και Τρικούνη και των διαφόρων βοηθητικών βιβλίων του εκδοτικού σας οίκου.

Τὰ ἔντονα παιδαγωγικά καὶ ἑκπαιδευτικά σας ἄθροιστήν Μορφωτικὴ καὶ κυνέλη του περιοδικού τῶν ζωητάνων ἑκπαιδευτικῶν τῆς χώρας μας, τὰ μελετῶ με ἐξαιρετιστὸ ἐνδιαφέρον στὸ « Νέο Σχολεῖο » σας καὶ μὲ ποσοφουὶν ἰδιαίτερη ἐντύπωση γιὰ τὴν πνευματικὰ τῶν σκέψεων, γιὰ τὸ εἰδικὸ βάρος τῶν ἀπόψεων καὶ τὴν γνωσηλὴ πνευματικὴ θερμοκρασία τῶν ὑπομνήσας.

Τὴν προσοχή μου δὲν μοῦ διαφεύγει οὔτε ἡ
ἐθνικὴ σας συμβολὴ στὸ ἔργο τῆς
ἀνθρωπίνης τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας μὲ τὴν
δωρεὰ σας ἐνδὸς Σχολείου στὴν ἰ-
διαίτη πατρίδα σας, στὴν Ἠπειρο, ποῦ γι'
αὐτὸ σας ἀπεμνηθίζω καὶ τοῖς εἰδικὸς Μετάλλιο
Παίδείας ἀπὸ τὸν Πρωτοπουργό μας, ἐξο-
χότατο κ. Γεώργιο Παπανδρέου.

Εἶτα ἐξίς τῶν θερμῶν συγκακητηρίων ἀπὸ μεγάλους καὶ μικροὺς γιὰ τὴν μεγάλην σὰς αὐτὴν προσφορά γιὰ τὴν ἀνδρωθῶση καὶ ἀνὰ πρὸς τῆς Ἑλληνικῆς μας Παιδείας καὶ ἄξιος καὶ ὁ θαυμασμοῦ μας, διότι προέρχεσθε ἀπὸ τὰ σπλάνα τῆς τίμας Ἑκπαιδευτικῆς Οἰκογενείας!»

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ

Δ)λος - Έπταλόφου 11 - Θεσ)νίκη.

5. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΖΟΡΜΠΑΣ

Τμ.ρχης Υπουργείου Παιδείας

ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ

Δημοσιεύουμε παρακάτω ένα συνοπτικό πίνακα τῶν κυριωτέρων συγγραμμάτων, μελετῶν καὶ ἄρθρων ποὺ ἐδημοσίευσε, μέχρι σήμερα, ὁ Χάρης Πάτσης. Παραλείπομε πολλὰ ἄλλα μικρότερα, σκόρπια σὲ διάφορα Χάρης Πάτσης. Παραλείπομε πολλὰ ἄλλα μικρότερα, σκόρπια σὲ διάφορα περιοδικά. Αὐτὰ ποὺ δημοσιεύομε, τὰ χωρίζομε σὲ δύο κατηγορίες (βιβλία—ἄρθρα) καὶ κάθε κατηγορία σὲ δύο ὑποκατηγορίες (πρωτότυπα—μεταφρασμένα). Δὲν καταχωροῦμε ἐδῶ τὴ σειρά τῶν σχολικῶν τοῦ βλίων καὶ τῶν ἄλλων ἐκδόσεών του.

A. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ) :

1. « Ἡ πρώτη ἀνάγνωση καὶ Γραφή μετὰ τὴν ἰδιοπτική μέθοδο Decroly », Ἀθῆναι 1936 (5 ἐκδόσεις ἐξαντλημένο).
2. « Τὰ κέντρα ἐνδιαφέροντος καὶ ἡ Συγκεντρωτικὴ Δ)λία στὴν πράξη », Ἀθῆναι 1937 (3 ἐκδόσεις, ἐξαντλημένο).
3. « Τὰ πρότυπα Σχολεῖα καὶ τὰ Νέα Προγράμματα », Ἀθῆναι 1952 (ἐξαντλημένο).
5. « Τὰ Φυσιογνωστικὰ Μαθήματα καὶ ἡ Δ)λία τοὺς στὸ Λαϊκὸ Σχολεῖο », Ἀθῆναι 1956.
6. « Ἡ ἀ' ἀρίθμηση μετὰ τὴν Ὀλικὴ Μέθοδο Decroly », Ἀθῆναι 1956, (ἐξαντλημένο).
7. « Τὰ Τεχνικὰ Μαθήματα » (μετὰ συνεργασίαν κ. Δ. Κωνσταντινοπούλου), Ἀθῆναι 1956 (ἐξαντλημένο).
8. « Ἡ Γυμναστικὴ καὶ ἡ Δ)λία τῆς στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο » (μετὰ συνεργασίαν κ. Εὐγενίου Φέτση), Ἀθῆναι 1956.
9. « Ἡ Δ)λία τῆς Ἀριθμητικῆς καὶ Γεωμετρίας ».
10. « Τὸ Ὀκτάχρονο Ἐνιαῖο Σχολεῖο Ἑργασίας καὶ Ζωῆς » (ἐξαντλημένο).
11. « Ἡ Πατριδογνωσία καὶ ἡ Γεωγραφία στὸ Σημοτ. Σχολεῖο ».
12. « Τὰ Φορηματιστικὰ Μαθήματα (παραμύθι - ἱστορία - ὁρησκευτικὰ) καὶ ἡ Δ)λία τοὺς ».
13. « Πρῶτὴ Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Παιδιῶν », (Τόμοι 5).
14. « Μεγάλῃ Ἑγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων » (τόμοι 28).

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ

15. « Ὑψηλὴ καὶ Διδακτικὴ τοῦ Ν. Σχολείου καὶ τοῦ Ν. Προγράμματος », (τόμοι
12 μονοί, 6 διπλοί = ἓνας γιὰ κάθε τάξη τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου).
16. « Ἀνθολογία Παιδικῶν Ἐκθέσεων », (2 τόμοι).
17. « Ἀνθολογία Παιδικῆς Ποιήσεως » (2 τόμοι).
18. « Ἀνθολογία Παιδικοῦ Διηγήματος » (2 τόμοι).
19. « Ἀνθολογία Παραμυθοῦ » (2 τόμοι).
20. « Μεγάλῃ Ἑγκυκλοπαίδεια Ἑλληνικοῦ Ἔθνους », (τόμοι 24).

Β. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ('Εκκυκλοφόρησαν)

21. E. Claparède: «Ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ καὶ πειραματικὴ παιδαγωγικὴ» τ. 1-3 (καὶ 4-6 σὲ συνεργασία μὲ Γ. Βασδέκη).

22. E. Claparède: « Λειτουργική Παιδαγωγική », τ. Α (και τ. Β. με συνεργασία Γ. Βασδέκη).

Γ' ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔ. «Ν. ΣΧΟΛΕΙΟ»

1. Ειδική Διδακτική και Δάσκαλος (1950).
2. 'Η Δ)λία της Γεωγραφίας στις Γ-Δ τάξεις (1950).
3. Τρεῖς εφαρμογές της Μεθόδου Ντεκρολύ (1950).
4. 'Από την έλευση στην ελεύθερη έκφραση του παιδιού (1950).
5. 'Ο παιδαγωγός Εύριπ. Σούρλας και τὸ Διδασκαλείον 'Ιωαννίνων (1950).
6. Δημήτριος Μωραΐτης, ὁ εἰσηγητής της 'Ατομ. Ψυχολογίας στην 'Ελλάδα (1950).
7. Μορφές συγκεντρωτικῆς Δ)λίας (1951).
8. Θεσμός της Μετεκπαιδύσεως τῶν Δασκάλων (1951).
9. Τὸ τυπογραφεῖο στὸ σχολεῖο (1951).
10. 'Η Δ)λία της Γεωμετρίας κατὰ Ν. Μιχαλόπουλον (1951).
11. 'Η συνδυαστικὴ μέθοδος Schonel στὴ Δ)λία τῆς ἀ' ἀναγνώσεως (1951).
12. Τὸ Ν. Σχολεῖο καὶ τὰ παιδαγωγικά Συνέδρια (1951).
13. Τὸ παιγνίδι τοῦ παιδιοῦ (1951).
14. 'Η μίμηση στὸ παιδί καὶ τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων (1952).
15. Παιδαγωγικὸ φροντιστήριον γιὰ τοὺς Δασκάλους (1952).
16. Σκέψεις γιὰ τὴ Μεταρρύθμιση τοῦ Προγράμματος (1952).
17. Μορφές Συγκεντρωτικῆς Δ)λίας (Χριστούγεννα στὰ Γιάννενα), (1952).
18. Τὰ πρότυπα Σχολεία (1952).
19. Τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα (1952).
19. 'Η πατριδογνωσία στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο (1953).
20. 'Η 'Ενιαία Συγκεντρωτικὴ Δ)λία καὶ ἡ ὀλικὴ μέθοδος (1953).
21. Οἱ Σχολικὲς γιορτὲς καὶ ἡ θέση τους στὸ Ν. Σχολεῖο (1953).
22. Οἱ Χειροτεχνικὲς ἐργασίαι καὶ ἡ θέση τους στὸ Ν. Σχολεῖο (1953).
23. Οἱ Σχολικὲς Βιβλιοθήκες καὶ ἡ θέση τους στὸ Ν. Σχολεῖο (1953).
24. Τὰ φρονηματιστικὰ Μαθήματα (1953).
25. Τὸ Νέο Σχολεῖο καὶ τὸ Διδακτικὸ προσωπικὸ (1953).
26. Τὸ ἔργο τῶν 'Επιθεωρητῶν Στοιχειώδους 'Εκπαιδύσεως (1953).
27. Τὰ Θρησκευτικὰ μαθήματα (1953).
28. 'Ελεύθερα 'Αναγνώσματα (1953).
29. 'Ο Σχολικὸς κῆπος καὶ τὰ Φυσιογνωστικά (1953).
30. 'Απόψεις γιὰ τὴν Τριμερῆ πορεία στὴ Δ)λία (1953).
31. 'Επετηρίδα τοῦ Διδασκαλείου 'Ιωαννίνων (1953).
32. Παλιοὶ καὶ Νέοι Δάσκαλοι (1953).
32. Τὰ πεπραγμένα τῆς Διδασκαλικῆς 'Ομοσπονδίας (1953).
33. 'Η «'Εβδομάς τοῦ Δασκάλου» (1953).
34. Φιλαναγνωσία καὶ Παιδικὰ 'Αναγνώσματα (1953).
35. Συμβουλὲς γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ κατάρτιση τῶν Δ)λων (1953).
36. Μαθητικὴ Αὐτοδιοίκηση (1953).
37. Πανελλήνιο Συγκεντρωτικὸ Πρόγραμμα Δ)λίας (1954).
38. Τὸ Μονοθέσιο Σχολεῖο (1954).
39. Κατασκευὴ προχείρου Τυπογραφείου (1954).
40. Τὸ Διδασκαλεῖο Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας (1954).
41. Παλιὸ καὶ Νέο Σχολεῖο (1954).
42. Τὸ 'Αλφαβητάριο καὶ ἡ 'Ολικὴ μέθοδος (1954).
43. Τὰ Φυσιογνωστικά μετὰ τὴν 'Ενιαία Δ)λία (1955).
44. Τὰ νέα Φυσιογνωστικά βοηθήματα (1955).

45. Γιὰ μιὰ νέα παιδαγωγικὴ σταυροφορία (1955).
46. Τὰ πεπραγμένα τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου τοῦ Πανεπ. 'Αθηνῶν (1955).
47. 'Η Λαϊκὴ Βιβλιοθήκη τῆς Σπάρτης (1955).
48. Τὰ νέα ἀναγνωστικά μας (1955).
49. Συμβουλὲς γιὰ τὴ Μετεκπαιδευση στὸ Πανεπιστήμιο (1956).
50. 'Η γλώσσα τῶν ἀναγνωστικῶν (1956).
51. Τί θεάματα βλέπουν τὰ παιδιά μας (1956).
52. Τὸ περιβάλλον καὶ τὸ παιδί (1956).
53. 'Ο κινηματογράφος καὶ ἡ ἐπίδρασή του στὴν ἀγωγή (1957).
54. Τὸ Νέο 'Αναλυτικὸ Πρόγραμμα (1957).
55. Τὰ 'Απαντα Κ. Παπαρηγοπούλου (1959).
56. Οἱ ἐπαναλήψεις στὰ Μαθήματα τοῦ Δημοτ. Σχολείου (1959).
57. 'Ο Σπυρίδων Τρικούπης καὶ τὸ ἱστορικόν του ἔργον (1959).
58. Πατριδογνωστικὰ 'Αναγνωστικά (1959).
59. Τὰ Γλωσσικὰ μαθήματα καὶ ἡ Δ)λία τους (1959 - 1960).
60. Τὸ πρόγραμμα τοῦ Μονοθεσίου Σχολείου (1960).
61. Τὸ Νέο Σχολεῖο καὶ ἡ Δημοτικὴ γλώσσα (1961).
62. Τὰ βοηθητικὰ βιβλία καὶ ἡ ἀξία τους (1961).
63. 'Η ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμιση Γ. Παπανδρέου (1964).
64. Κέντρα Πολιτισμοῦ στὴν ὑπαιθρο (1964).
65. 'Η ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμιση στὴ Γαλλία (1964).
66. 'Η γενίκευση τῆς Προσχολικῆς Παιδείας (1964).
67. Τὸ 'Οκτάχρονο Λαϊκὸ Σχολεῖο ἡ πιὸ σωστὴ λύση στὸ ἐκπαιδευτικὸ μας πρόβλημα (1964).
68. 'Ο Ο.Ε.Δ.Β. καὶ τὰ σχολικὰ βιβλία. 'Ανάγκη ἀναδιοργανώσεώς του (1964).
69. Νὰ κρατικοποιηθῇ ἡ ἰδιωτικὴ ἐκπαίδευση (1964).

Δ' ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ».

1. E. Claparède: Ψυχολογία καὶ 'Αγωγή (1950).
2. Ovide Decroly: Τὸ πρόγραμμα ἑνὸς σχολείου μέσα στὴ ζωὴ (1950).
3. A. Hamaide: 'Η μέθοδος Decroly στὴν Α' ἀνάγνωση (1951).
4. A. Hamaide: 'Η Δ)λία τῆς Α' Γραφῆς (1952).
5. J. Mutel: 'Ιστορία ἑνὸς σχολικοῦ περιοδικοῦ (1952).
5. Z. Rossolimo: Δελτίο 'Ατομικότητος τοῦ παιδιοῦ (1953).
6. Seclet - Riout: Αὐτοδιοίκηση καὶ πειθαρχία στὸ Ν. Σχολεῖο (1953).
7. Adol. Ferrière: Μερικὰ Πρότυπα Σχολεία (1953).
8. Z. Rosé: 'Ο κινηματογράφος στὸ Σχολεῖο (1953).
9. H. Wallon: 'Η προσχολικὴ ἀγωγή τοῦ παιδιοῦ (1953).
10. E. Claparède: 'Ο Νόμος τῆς Βιολογικῆς ἀνάγκης (1953).
11. A. Ferrière: 'Εξοχικὰ Πρότυπα Σχολεία (1953).
12. Robert Dottrens: Τὸ Νέο Δημιουργικὸ Σχολεῖο (1953).
13. Robert Dottrens: Μέθοδοι ὁμαδικῆς Δ)λίας (1954).
14. M. Angels: 'Ιδεοπτικὴ ἢ 'Ολικὴ Μέθοδος (1954).
17. M. T. Maurètte: Κέντρα ἐνδιαφέροντος στὶς ἀνώτατες τάξεις (1954).
18. H. Wallon: 'Η Ν. 'Αγωγή καὶ ἡ 'Εκπαίδ. Μεταρρύθμιση (1954).
19. Z. Vand: 'Η μάθηση θεμελιώδες δικαίωμα (1955).
20. E. Claparède: Τὸ βάρος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ ἐφευα (1955).
21. Ad. Ferrière: Τὸ Ν. Σχολεῖο καὶ ἡ Ψυχολογία (1955).
22. René Ozouf: 'Η Δ)λία τῆς Γεωγραφίας (1955).
23. E. Claparède: 'Η καταγωγή τῆς γλώσσας (1955).

(Συνέχεια εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα τοῦ ἐξαφύλλου)

ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ

(Συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα του εξωφύλλου)

24. E. Claparède: Αὐτοδιόκιση στὸ Σχολεῖο (1955).
25. A. Ferrière: Οἱ ἀπαιτήσεις τῆς Ν. Παιδαγωγικῆς (1957).
26. E. Claparède: Ἡ γέννηση τῆς ἐφύας (1955).
27. E. Claparède: Ἡ ἐκκόλαψη μιᾶς ζωῆς (1955).
28. C. Freinet: Τὸ Νέο Σχολεῖο εἶναι μιὰ ἀνάγκη (1955).
29. E. Claparède: Ἑπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς (1955).
30. P. Foulquié: Ψυχολογικὴ Παιδαγωγικὴ (1955).
31. C. Freinet: Ἡ πειθαρχία στὸ Σχολεῖο (1955).
32. E. Claparède: Ἡ Σελήνη στὸν ὀρίζοντα ! (1955).
33. C. Freinet: Ἡ εὐνοϊκὴ περίοδος γιὰ τὴν ἐκπαίδευση (1955).
34. E. Claparède: Ἡ πρακτικὴ ἐφύα τῶν παιδιῶν (1955).
35. P. Foulquié: Ἡ ψυχολογικὴ ἀξία τῆς συλλογῆς (1955).
36. E. Claparède: Ἡλεκτροεγκεφαλόγραμμα (1955).
37. Ad. Ferrière: Οἱ τεχνῖτες τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου (1955).
38. E. Claparède: Ἀφασία (1956).
39. E. Claparède: Τρόποι ἀντιφατικοὶ (1956).
40. E. Claparède: Γιατὶ ντυνόμαστε ; (1956).
41. Seclet Riou: Ἡ Ψυχολογία καὶ ἡ Παιδαγωγικὴ τοῦ Παύλου (1957).
42. C. Freinet: Ἐνα σχολεῖο χωρὶς βιβλία καὶ τετράδια ! (1957).
43. Chenon - Thivét: Συνεργασία Σχολείου - Οἰκογενείας (1959).
44. M. G. Raggt: Ἡ Διδασκαλία τῆς Ὁρθογραφίας (1959).
45. V. Charpentier: « Περιπατητικὲς Τάξεις » (1959).
46. Henri Pierron: Ἡ πνευματικὴ ἐξέλιξη τοῦ παιδιοῦ (1958).
47. Ad. Ferrière: Τὸ σημερινὸ Σχολεῖο (1958).
48. Makarenko: Τὸ παιγνίδι τοῦ παιδιοῦ (1958).
49. Ad. Ferrière: Ὁ καταστατικὸς χάρτης τοῦ παιδιοῦ (1958).
50. A. Leon: Πληροφορικὰ στοιχεῖα καὶ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς (1958).
51. A. Barres: Ἡ Διδασκαλία τῆς ἱστορίας (1958).
51. Boulgade: Ἡ Ν. Ψυχολογία καὶ ἡ τέχνη τῆς Ἀγωγῆς (1961).
52. Z. Vuillet: Ἀπὸ τὴ θεωρία στὴν πράξη (1961).
53. C. Combet: Ἡ ψυχολογικὴ καὶ κοινωνικὴ σημασία τῆς ἀπροσεξίας Ν. (1962).
54. R. Dottrens: Τὸ πρόβλημα τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς πειθαρχίας στὴ Ἀγωγή (1962).
55. J. W. Daniel: Ἡ καλλιέργεια τῆς μνήμης διὰ τῆς ἀποστηθήσεως (1962).
56. C. Combet: Ἀνάγκη συνεργασίας καὶ ἀλληλοκατανόησεως (1962).
57. E. Garin: Ἡ μόρφωση καὶ κατάρτιση τοῦ διδ. προσωπικοῦ σ' ὅλοκληρο τὸν κόσμον (1962).
58. Suzan Isaacs: Τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ (1962-63).
59. C. Avantzini: Ἡ ἀποστήθιση δὲν ἐξασφαλίζει γνώσεις (1963).
60. C. Freinet: Ἡ ἀγωγή βρίσκεται στὸ σταυροδρόμι (1963-64).
61. A. Kovalski: Ἡ τηλεόραση ὡς μέσον ἀγωγῆς (1964).
62. R. Greenouch: Συγχρονισμένα σχολεῖα στὶς ὑποανάπτυκτες χώρες (1964).
63. André le Gal: Οἱ ἀποτυχίες στὸ σχολεῖο (1964).
64. Nikolay Nesvijinko: Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ βλέπῃ μὲ τὸ δέρμα ; (1964).